

Uvod u *MARC* – bibliografski format

Napisala Betty Furrie u suradnji s Odjelom za razvoj baza podataka tvrtke Follett Software Company (Data Base Development Department of The Follett Software Company)

Sedmo revidirano izdanje objavio Ured za razvoj mreže i MARC norma Kongresne knjižnice (Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress)

Objavila Središnja služba za katalogizaciju Kongresne knjižnice (Cataloging Distribution Service, Library of Congress) u suradnji s Follett Software Company

Dostupno kod:

Follett Software Company	Library of Congress
<i>A Follett Corporation Company</i>	Cataloging Distribution Service Customer Service Section
1391 Corporate Drive	Washington, DC 20541-4912
Mc Henry, IL 60050	1-800-255-3666
1-800-323- 3397	

Copyright ©2003 The Library of Congress, osim unutar S.A.D.
Understanding MARC Bibliographic je djelo zaštićeno autorskim pravom; izvornik je objavio Follett Software Co. 1988. godine (drugo izdanje 1989. godine, treće izdanje 1990. godine, četvrto izdanje 1994. godine, peto izdanje 1998. godine, šesto izdanje 2000. godine).

Za korištenje dijelova ove publikacije mora se navesti izvor.

SADRŽAJ

ŠTO JE MARC ZAPIS I ZAŠTO JE VAŽAN?

Prvi dio: Što znači MARC?	5
Drugi dio: Zašto je MARC zapis neophodan?	5
Treći dio: Nazivi i definicije u formatu MARC	7
Četvrti dio: Porijeklo MARC zapisa	11
Peti dio: Pitanja koja se odnose na MARC podatke	12
Šesti dio: Zaključak	13

UPUTE ZA KORIŠTENJE FORMATA MARC 21

Sedmi dio: Pregled najčešće korištenih polja u formatu MARC 21	14
Osmi dio: Popis ostalih polja koja se često susreću u MARC zapisima	20
Devet dio: Uvodno polje	21
Deseti dio: Polje 008 za knjige	22
Jedanaesti dio: Primjer zapisa u različitim formatima	25
Dvanaesti dio: Audio-vizualni zapisi: od kataložnih listića do formata MARC 21	28

Odabrana bibliografija i publikacije Središnje službe za katalogizaciju Kongresne knjižnice (Library of Congress Cataloging Distribution Service)	32
Označitelji sadržaja u formatu MARC 21: pregled	33
Odgovori na pitanja o označiteljima sadržaja u formatu MARC 21: pregled	33

ŠTO JE MARC ZAPIS, I ZAŠTO JE VAŽAN?

U DANAŠNJE JE VRIJEME nemoguće čitati knjižničarski časopis, sudjelovati na knjižničarskoj konferenciji ili neformalno razgovarati s knjižničarima a da se ne čuju izrazi kao što su "format MARC", "MARC zapisi ili "kompatibilan s formatom MARC". Mnogi knjižničarski stručnjaci nisu imali priliku pohađati stručne tečajeve koji obrađuju važne teme automatizacije knjižnica i uloge formata MARC, iako su automatizirani knjižnični sustavi važan dio njihovih knjižnica.

Ova će brošura na najjednostavniji način objasniti što je MARC zapis i dati osnovne informacije koje su potrebne za razumijevanje i vrednovanje MARC zapisa.

PRVI DIO:

ŠTO ZNAČI MARC?

Što je MARC zapis? MARC zapis je strojno čitljivi kataložni zapis (**M**achine **R**eadable **C**ataloging record).

Što je strojno čitljivi kataložni zapis?

Strojno čitljiv: "Strojno čitljiv" podrazumijeva da određena vrsta stroja, računalo, može pročitati i protumačiti podatke u kataložnom zapisu. Na sljedećim će se stranicama objasniti zašto je to važno i kako se izvodi.

Kataložni zapis: "Kataložni zapis" podrazumijeva bibliografski zapis ili podatke koji se tradicionalno prikazuju na kataložnom listiću. Ovakav zapis uključuje (ne nužno ovim redom):

1) opis jedinice građe, 2) glavnu kataložnu jedinicu i sporedne kataložne jedinice, 3) predmetne odrednice i 4) klasifikacijsku oznaku ili signaturu. (MARC zapisi često sadrže više dodatnih podataka.)

1) *Opis:* Za sastavljanje bibliografskih opisa knjižnične građe knjižničari se služe 2. izdanjem *Anglo-američkih kataložnih pravila* (Anglo-American Cataloguing Rules¹), preradbom iz 2002. godine. Taj se "opis" prikazuje u skupinama kataložnog listića. Opis uključuje naslov, podatke o odgovornosti, izdanje, vrstu i opseg građe, izdavanje i raspacavanje, materijalni opis, nakladničku cjelinu, napomene i međunarodne standardne brojeve.

2) *Glavna kataložna jedinica i sporedne kataložne jedinice:* AACR2 također sadrži pravila za određivanje "pristupnica" zapisu (obično se nazivaju „glavna kataložna jedinica“ i „ostale sporedne kataložne jedinice“) i oblika koji bi te pristupnice trebale imati. Pristupnice su mjesta u knjižničnom katalogu pomoću kojih korisnici mogu pronaći određenu jedinicu građe.

Drugim riječima, pravila iz AACR2 koriste se kako bi se odgovorilo na pitanja kao što su: Treba li za ovu knjigu u katalogu biti više kataložnih jedinica za više od jednog autora ili za više od jednog naslova? Treba li naslov nakladničke cjeline biti naveden? Kako treba biti navedeno ime autora? Radi li se o glavnoj kataložnoj jedinici za naslov (anonimno djelo)?

3) *Predmetne odrednice (predmetne sporedne kataložne jedinice):* Kako bi izabrao predmet unutar kojeg će uvrstiti određenu jedinicu građe knjižničar koristi Sears popis

predmetnih odrednica (*Sears List of Subject Headings - Sears*), Predmetne odrednice Kongresne knjižnice (*Library of Congress Subject Headings - LCSH*) ili neke druge popise normiranih predmetnih odrednica. Korištenje odobrenih popisa važno je zbog dosljednosti, odnosno omogućivanja pronalaza svih jedinica građe o određenoj temi pod istom odrednicom i stoga na istome mjestu u katalogu.

Na primjer, popis predmetnih odrednica znači da bi svim knjigama o mačkama trebalo dodijeliti predmet MAČKE. Korištenjem usvojenih odrednica izbjegava se mogućnost popisivanja nekih knjiga pod MAČKE i drugih pod PORODICA MAČAKA (FELIDAE). Premda je naslov knjige Sve o porodici mačaka (*All About Felines*) predmetna će odrednica biti navedena kao MAČKE. Na taj će način sve knjige o toj temi biti popisane na istome mjestu u katalogu, kako bi ih korisnik mogao pronaći. Korisnik ne treba znati sve moguće sinonime riječi koju traži.

4) *Signatura:* Knjižničar koristi tablice Deweyeve decimalne klasifikacije ili Klasifikacije Kongresne knjižnice kako bi izabrao signaturu za određenu jedinicu knjižnične građe. Namjena signaturu je smještanje jedinica građe o istoj temi zajedno na istu policu u knjižnici. Većina jedinica građe je dodatno razvrstana abecednim redom po autoru. Drugi dio signaturu obično predstavlja ime autora, omogućujući takvu podpodjelu.

DRUGI DIO:

ZAŠTO JE MARC ZAPIS NEOPHODAN?

Zašto računalo jednostavno ne može pročitati kataložni listić? Podatci s kataložnog listića ne mogu se samo prepisati u računalo i stvoriti automatizirani katalog. Računalu su potrebna pomagala za tumačenje podataka koji se nalaze na kataložnom zapisu. MARC zapis sadrži vodič za do svojih podataka, odnosno malene "putokaze" ispred svakog bibliografskog podatka.

Mjesto predviđeno za bilo koji bibliografski podatak (autora, naslov, signaturu itd.) zove se "polje." Zapisi u jednostavnijim računalnim datotekama ponekad imaju nepromjenjiv broj polja, a svako polje sadrži nepromjenjiv broj znakova.

Međutim, kako bi se osigurala pravilna katalogizacija knjiga i drugih jedinica knjižnične građe, najbolja struktura datoteke je ona koja omogućuje zapise s neograničenim brojem polja i neograničenom duljinom polja. Takva je

¹ Dalje u tekstu AACR2

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

prilagodljivost nužna jer svi naslovi nisu jednake duljine (*The robe* u odnosu na *Alexander and the terrible, horrible, no good, very bad day*). Neke su knjige dio nakladničke cjeline i zahtijevaju polje za taj podatak, dok druge nemaju podatke za nakladničku cjelinu. Tako i audio-vizualne jedinice građe imaju mnogo dulji materijalni opis (5 dijafilmova : sa zvukom, u boji. ; 35 mm. + priručnik za poduku) nego većina knjiga (403 str. : ilustr. ; 22 cm.).

Računalo ne može očekivati da određena vrsta podatka započinje i završava na istom mjestu u svakom bibliografskom zapisu. Na primjer, podatci o odgovornosti neće uvijek započeti sa 145. znakom zapisa i završiti na 207. mjestu. Stoga svaki MARC zapis sadrži malene "sadržaje" zapisa u skladu s unaprijed određenom normom.

"Putokazi" za podatke: Za čitanje i tumačenje bibliografskih zapisa računalo je potrebna pomoć. Tablica **s desna** opisuje informacije koje određeni "putokazi" moraju prenijeti.

Ukoliko je bibliografski zapis točno označen i spremljen u računalnu datoteku, tada se računalni programi mogu izraditi na način da se postavi interpunkcija i točno formatiraju podatci za ispisivanje skupina kataložnih listića ili za prikazivanje podataka na zaslonu računala. Programi se mogu izraditi za pretraživanje i pronalaženje određenih vrsta podataka unutar određenih polja i prikazivanje popisa jedinica građe koje zadovoljavaju kriterije pretraživanja.

Zašto jedinstvena norma? Mogli biste osmisлити vlastiti način organiziranja bibliografskih podataka, no tada biste izolirali vašu knjižnicu, ograničili njezine mogućnosti i sebi stvorili znatno više posla. Korištenjem MARC norme izbjegava se ponavljanje istog posla i omogućava knjižnicama bolja razmjena bibliografskih podataka. Izbor formata MARC omogućava knjižnicama dobivanje jasnih i pouzdanih kataložnih podataka. Kada bi knjižnica razvila vlastiti sustav koji ne koristi MARC zapise, ona ne bi koristila prednosti norme raširene u knjižničarstvu i drugim djelatnostima, čija je temeljna namjena poticanje prenošenja informacija.

Korištenje MARC norme također knjižnicama omogućuje korištenje tržišno dostupnih knjižničnih automatiziranih sustava za upravljanje knjižničnim poslovima. Dostupni su mnogobrojni sustavi prilagođeni za rad s formatima MARC za različite vrste knjižnica. Proizvođač održava i unaprjeđuje sustave, tako da knjižnice mogu imati koristi od suvremenih napredaka u računalnoj tehnologiji. Norma MARC također omogućuje

knjižnicama da jedan sustav zamijene drugim uz jamstvo da će podatci i dalje biti kompatibilni.

"PUTOKAZI"	PODATCI
Odrednica glavne kataložne jedinice, osobno ime i prezime Ime:	Arnosky, Jim.
Prostor za naslov i podatke o odgovornosti, odabrani naslov za sporednu kataložnu jedinicu, datoteka pod "Ra ..." Glavni stvarni naslov: Podatak o odgovornosti:	Raccoons and ripe corn/ Jim Arnosky.
Prostor za izdanje: Podatci o izdanju:	1. izd.
Prostor za izdavanje, raspačavanje itd.: Mjesto izdavanja: Naziv nakladnika: Datum izdavanja:	New York : Lothrop, Lee & Shepard Books, cop. 1987.
Prostor za materijalni opis: Stranice: Ilustracija: Dimenzije:	25 str. : ilustr. u bojama. ; 26 cm.
Prostor za napomene: Sažetak:	Gladni rakuni na noćnoj gozbi u polju dozrelog kukuruza.
Predmetna odrednica sporedne kataložne jedinice, iz Popisa predmetnih odrednica Kongresne knjižnice za dječju književnost: Tematska predmetna oznaka:	Rakuni.
Lokalna signatura:	599.74 ARN
Lokalni broj crtičnog koda :	8009
Lokalna cijena:	\$15.00

Zapis s tekstualnim "putokazima"

MARC 21: Kongresna knjižnica ima ulogu službenog depozitarnog centra za Sjedinjene Američke Države i glavni je izvor kataložnih zapisa za američke i međunarodne publikacije. Kada je 1960-ih godina

Kongresna knjižnica počela koristiti računala, razvila je MARC Kongresne knjižnice (LC MARC = Library of Congress MARC), sustav korištenja kratkih brojeva, slova i simbola unutar samog katalognog zapisa za označivanje različitih vrsta podataka. Izvorni se format LC MARC razvio u format MARC 21 i postao norma koju koristi najviše knjižničnih računalnih programa. Bibliografski format MARC 21, kao i svu službenu dokumentaciju formata MARC 21 održava Kongresna knjižnica. Objavljen je kao *MARC 21 Format for Bibliographic Data*.

TREĆI DIO:

NAZIVI I DEFINICIJE U FORMATU MARC

U ovom je poglavlju riječ o čitanju, razumijevanju i korištenju MARC zapisa. Bavi se onim što će knjižničari koji koriste knjižnični automatizirani sustav vidjeti i trebati razumjeti na zaslonima svojih računala pri dodavanju, uređivanju ili pregledavanju zapisa. Naglasak će biti na onim područjima koja se najčešće koriste kod katalogizacije u školskim i manjim narodnim knjižnicama, tj. na knjigama i audio-vizualnoj građi. Međutim, ono o čemu je riječ u ovome poglavlju primjenjuje se jednako na svu vrstu građe, uključujući zvučne zapise, računalnu programsku podršku, karte i drugu neknjižnu građu.

Nedavno odobrene promjene MARC 21 bibliografskog formata, od kojih se neke već primjenjuju, uključuju ideju Integracije formata. "Integracija formata" podrazumijeva da se isti "putokazi" koriste za označivanje podataka u zapisima svih vrsta publikacija, umjesto da postoje različite skupine "putokaza" za svaku vrstu publikacija. Stručnije rečeno, u sklopu Integracije formata, jedna se skupina oznaka polja koristi za zapise za sve vrste građe umjesto da postoji skup oznaka polja određen za svaku vrstu građe.

Polje tablice na **6. stranici** prikazivalo je MARC zapis označen "putokazima". Točni nazivi tih "putokaza" su *polje, oznaka polja, indikator, potpolje, oznaka potpolja i označitelj sadržaja*. O ovim će pojmovima u formatu MARC 21 biti riječi u ovome poglavlju.

1. POLJA se označuju OZNAKAMA POLJA.

Polje: Svaki je bibliografski zapis logično podijeljen na polja. Postoji polje za autora, polje za naslov, polje za podatke o naslovu itd. Ova su polja dodatno podijeljena u jedno ili više "potpolja".

Kao što je ranije naznačeno, tekstualni nazivi polja predugi su za ponavljanje unutar svakog MARC zapisa. Umjesto toga oni se prikazuju pomoću troznamenastih oznaka polja. (Iako online katalogi mogu prikazati nazive polja, nazive osigurava sustav računalne podrške, a ne MARC zapis.)

Oznaka polja: Svakom je polju pridružen troznamenasti broj koji se naziva "oznaka polja". Ona određuje polje – vrstu podataka – koje slijedi. Iako, kod ispisa ili prikaza na zaslonu, oznaku polja mogu neposredno slijediti indikatori (tako da ona izgleda kao četveroznamenasti ili peteroznamenasti broj), oznaku polja uvijek čine prve tri znamenke.

"PUTOKAZI"			PODATCI
100	1#	⌘a	Arnosky, Jim.
245	10	⌘a	Raccoons and ripe corn /
		⌘c	Jim Arnosky.
250	##	⌘a	1. izd.
260	##	⌘a	New York :
		⌘b	Lothrop, Lee & Shepard Books,
		⌘c	cop.1987.
300	##	⌘a	25 str. :
		⌘b	ilustr. u bojama ;
		⌘c	26 cm.
520	##	⌘a	Gladni rakuni na noćnoj gozbi u polju dozrelog kukuruza.
650	#1	⌘a	Rakuni
900	##	⌘a	599.74 ARN
901	##	⌘a	8009
903	##	⌘a	\$15.00

Isti zapis s oznakama polja u formatu MARC

Usporedba istog zapisa s tekstualnim podacima i s oznakama polja u formatu MARC ilustrira jezgrovitost formata MARC 21. Radi se o uštedi prostora. Pogledajte polja tablica na **6. i 7. stranici**. Format MARC 21 koristi "260", "⌘a", "⌘b" i "⌘c" za označivanje polja koje sadrži podatke iz impresuma umjesto zadržavanja riječi "prostor za izdavanje", "mjesto izdavanja", "naziv nakladnika" i "datum izdavanja" u svakom zapisu. Ovo pravilo omogućuje učinkovitije korištenje računalne memorije.

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

Oznake polja koje se najčešće koriste:

oznaka polja 010	označava Kontrolni broj Kongresne knjižnice (LCCN)
oznaka polja 020	označava Međunarodni standardni knjižni broj (ISBN)
oznaka polja 100	označava odrednicu glavne kataložne jedinice – osobno ime (autor)
oznaka polja 245	označava podatke o naslovu (koji uključuju naslov, druge podatke o naslovu i podatke o odgovornosti)
oznaka polja 250	označava izdanje
oznaka polja 260	označava izdavanje, raspačavanje
oznaka polja 300	označava materijalni opis
oznaka polja 440	označava podatak o nakladničkoj cjelini/pomoćnu kataložnu jedinicu
oznaka polja 520	označava bilješku ili napomenu u obliku sažetka
oznaka polja 650	označava tematsku predmetnu odrednicu
oznaka polja 700	označava sporednu kataložnu jedinicu – osobno ime (podatci o suautoru, suuredniku ili suilustratoru)

Ovo je primjer polja. Broj 100 je oznaka polja koja označuje da se radi o polju za glavnu kataložnu jedinicu – osobno ime (autor).

```
100 1# #a Pirsig, Robert M.
```

Središnja služba za katalogizaciju Kongresne knjižnice raspačava detaljan popis svih oznaka polja u dvosveščanoj publikaciji *MARC 21 format za bibliografske podatke (MARC 21 Format for Bibliographic Data)* i skraćenoj publikaciji u jednom svesku *MARC 21 sažeti formati (MARC 21 Concise Formats)*. Ovi se priručnici posebno preporučuju pri kontinuiranom radu s MARC zapisima. To su opširni dokumenti koji sadrže mnoge primjere. (Za potpuniju informaciju vidjeti bibliografiju na [32.](#) stranici.)

U MARC zapisima, 10% oznaka polja stalno se ponavlja, a s ostalih 90% susrećemo se povremeno ili rijetko. Već nakon kratkotrajnog rada s formatom MARC

21, nije neobično čuti knjižničare kako govore „MARC jezikom“. Knjižničari koji rade s MARC zapisima ubrzo upamte brojeve polja uobičajene za građu koju katalogiziraju.

Pregled 10 % oznaka polja koje se najčešće koriste naveden je u ovoj brošuri u Sedmom dijelu. Kratak popis ostalih oznaka polja naveden je u Osmom dijelu.

2. Neka su polja dodatno određena INDIKATORIMA.

Indikatori: Iza svake oznake polja slijede mjesta za dva znaka (osim polja od 001 do 009). Jedno ili oba mjesta mogu se koristiti za indikatore. U nekim se poljima koristi samo prvo ili drugo mjesto, u nekima se koriste oba, dok se u nekim poljima, kao što su 020 i 300, ne koristi niti jedno mjesto. U slučaju kada se mjesto za indikator ne koristi, on se označuje kao "neodređen". Dogovoreno je da se za prikazivanje praznine ili neodređenog mjesta indikatora koristi znak "#".

Vrijednost svakog indikatora je broj od 0 do 9. (Iako prema pravilima indikator može biti i slovo, slova nisu uobičajena). Premda dva indikatora mogu izgledati kao dvoznamenkasti broj, oni su zapravo dva jednoznamenkasta broja. Dopusnene vrijednosti indikatora i njihovo značenje detaljno su obrazloženi u dokumentaciji o formatu MARC 21. U sljedećem su primjeru prve tri znamenke oznaka polja (245 određuje ovo polje kao polje za naslov), a sljedeće dvije znamenke (1 i 4) su vrijednosti indikatora. 1 je prvi indikator; 4 je drugi indikator.

```
245 14 #a The emperor's new clothes /  
#c adapted from Hans Christian  
Andersen and illustrated by  
Janet Stevens.
```

Prvi indikator koji ima vrijednost 1 u polju za naslov označava da bi u katalogu trebala biti zasebna kataložna jedinica za naslov. U okruženju kataloga na listićima to bi značilo da bi kataložni listić za naslov trebao biti tiskan za ovu jedinicu građe i trebala bi biti izrađena uputnica za "Naslov". Vrijednost prvog indikatora 0 značila bi da se radi o glavnoj kataložnoj jedinici za naslov; listić će biti otisnut s tradicionalnom okomitom uvlakom u tekstu i dodatne uputnice za naslov neće biti potrebne (budući da se radi o glavnoj kataložnoj jedinici).

Znakovi koji se isključuju iz abecednog redanja: Jedan od zanimljivijih indikatora je drugi indikator za polje naslova. On prikazuje broj znakova na početku polja (uključujući razmake) koje računalo treba zanemariti u postupku razvrstavanja i ulaganja. Za naslov *The emperor's new clothes*, drugi indikator je postavljen na "4" tako da će

prva četiri znaka ("T", "h", "e" i razmak) biti preskočena i naslov će biti uložan pod "emperor's".

3. POTPOLJA se označuju OZNAKAMA POTPOLJA i ODJELITELJIMA.

Potpolje: Većina polja sadrži nekoliko povezanih podataka. Svaka vrsta podatka unutar polja naziva se **potpolje**, a svakom potpolju prethodi **oznaka potpolja**. Polja od 001 do 009 nemaju potpolja.

Na primjer, polje za materijalni opis (određeno oznakom polja 300) uključuje potpolje za opseg (broj stranica), potpolje za druge materijalne pojedinosti (podatke o ilustracijama) i potpolje za dimenzije (u centimetrima):

```
300 ## #a 675 p. : #b ill. ; #c 24 cm.
```

Oznaka potpolja: Oznake potpolja sastoje se od jednog malog slova (povremeno broja) kojemu prethodi odjelitelj. Odjelitelj je znak koji se koristi za razdvajanje potpolja. Svaka oznaka potpolja označava vrstu podatka koji slijedi. (Dokumentacija o formatu MARC 21 navodi i opisuje valjane oznake potpolja za svako polje u bibliografskom formatu MARC.)

Odjelitelj: Različiti programi računalne podrške koriste različite znakove za prikazivanje odjelitelja na zaslone ili u ispisu. Primjeri su dvostruki križ (‡), znak "at" (@), znak dolara (\$), znak podvlake (_), ili grafički simbol (±). U ovoj se publikaciji grafički simbol ‡ koristi kao znak za odjeljivanje u oznaci potpolja.

U gornjem primjeru, oznake potpolja su: ‡a za opseg, ‡b za druge materijalne pojedinosti i ‡c za dimenzije.

4. OZNAČITELJI SADRŽAJA skupni je naziv za oznake polja, indikatore i oznake potpolja.

Tri vrste označitelja sadržaja – oznake polja, indikatori i oznake potpolja – ključni su za sustav označivanja u formatu MARC 21. U svojoj knjizi *MARC za uporabu u knjižnicama (MARC for Library Use, 2. izd., Boston: G.K. Hall & Co., 1989., str. 5)*, Walt Crawford naziva sustav MARC sustavom "stenografskog bilježenja". Tri vrste označitelja sadržaja su stenografski simboli koji označavaju i tumače bibliografski zapis.

5. Neka OPĆA PRAVILA.

Postoje neka opća pravila koja pomažu odrediti što znače brojevi koji se koriste kao oznake polja. Treba obratiti pozornost da se u raspravi o oznakama polja u formatu MARC 21, označivanje XX često koristi za grupu povezanih oznaka polja – blokove. Na primjer,

1XX koristi se za sve oznake polja unutar 100: 100, 110, 130 itd.

A. Oznake polja podijeljene po stoticama – blokovi. Temeljne podjele bibliografskog zapisa MARC 21 su:

0XX	Kontrolne informacije, brojevi, kodovi
1XX	Odrednica glavne kataložne jedinice
2XX	Stvarni naslovi, izdanje, izdavanje (općenito, naslov, podatci o odgovornosti, izdanje i podatci o izdavanju i raspačavanju)
3XX	Materijali opis itd.
4XX	Nakladnička cjelina (kako je navedeno u knjizi)
5XX	Napomene
6XX	Sporodne kataložne jedinice za predmetne odrednice
7XX	Ostale sporedne kataložne jedinice (osim za predmetne odrednice i nakladničku cjelinu)
8XX	Sporodne kataložne jedinice za nakladničku cjelinu (ostali normirani oblici)

Blok koji se sastoji od polja 9XX ostavljen je za lokalno korištenje. Polja mogu odrediti lokalne knjižnice, proizvođači ili određeni sustavi i koristiti ih za dodavanje ostalih vrsta podataka zapisima. (Oni koji imaju X9X u svakoj od ovih skupina - 09X, 59X itd. – rezervirani su također za lokalno korištenje, osim 490.)

Popis oznaka polja koje se najčešće koriste pokazuje na koji način svaka od njih pripada u ove skupine: 100 označava odrednicu glavne kataložne jedinice za autora, 520 označava napomenu o sažetku itd.

B. Pristupnice: Pristupnice (glavna kataložna jedinica, predmetna sporedna kataložna jedinica i druge sporedne kataložne jedinice) važan su dio bibliografskog zapisa. To su odrednice za koje su se, u tradicionalnom katalogu na listićima, izrađivale zasebne kataložne jedinice i koje korisnik ili knjižničar može pretraživati u online katalogu. Većina pristupnica nalazi se u:

1XX poljima	(Glavne kataložne jedinice)
4XX poljima	(Nakladnička cjelina)
6XX poljima	(Sporodne kataložne jedinice za predmetne odrednice)
7XX poljima	(Ostale kataložne jedinice, osim za predmetne odrednice i odrednice za nakladničku cjelinu)
8XX poljima	(Sporodne kataložne jedinice za nakladničku cjelinu)

Ova polja podliježu normativnoj kontroli.

"Normativna kontrola" znači slijediti prepoznat ili utvrđen oblik. Obično, katalogizator izabire predmetnu i imensku odrednicu s popisa odobrenih odrednica.

Kad biste razgovarali o posjetu "Getty muzeju" i "J. Paul Getty" muzeju u Kaliforniji vaš bi slušatelj znao da ste mislili na isti muzej. Međutim, ako katalogizator ponekad koristi "Getty Museum", a drugi put "J. Paul Getty Museum" kao odrednicu u katalogu, korisnik knjižnice imat će poteškoća prilikom pretraživanja svih knjiga na tu temu. Ako se katalogizator pridržava popisa utvrđenih oblika imena Kongresne knjižnice, on će koristiti odrednicu "J. Paul Getty Museum". Dokle god katalogizator koristi jedan utvrđeni oblik, sve knjige o tom muzeju naći će na jednom mjestu u katalogu.

Najbolja normativna datoteka imena je Normativna datoteka imena Kongresne knjižnice. Ova je datoteka dostupna u strojno čitljivom formatu u Središnjoj službi za katalogizaciju Kongresne knjižnice ili online na: <http://authorities.loc.gov>. Oblik imena koji se koristi (osobno ime, naziv korporativnog tijela, ime konferencije ili sastanka, naslov nakladničke cjeline ili jedinstveni stvarni naslov), može se usporediti s ovom datotekom.

Za nazive tema ili geografskih područja najčešće se koristi popis *Predmetnih odrednica Kongresne knjižnice (Library of Congress Subject Headings)* ili Sears popis predmetnih odrednica (*Sears List of Subject Headings*). Oblik predmetne odrednice treba odgovarati odrednici s popisa ili treba slijediti pravila njenog sastavljanja.

U sustavu stolnog računala teško je pohraniti cijelu normativnu datoteku Kongresne knjižnice. Pet ogromnih svezaka potrebno je za Predmetne odrednice Kongresne knjižnice. Dio koji koristi knjižničar u školi ili specijalnoj knjižnici bit će samo dio te cjeline.

Ono što je važnije u računalno utemeljenom knjižničnom katalogu je ono što se naziva "lokalna normativna kontrola". Lokalna normativna kontrola omogućava knjižničaru da pretraži popis predmetnih odrednica ili popis imena autora te zatraži da se ponovno iskoristi ona odrednice koja je već bila unesena. Na taj će način, sve odrednice za istu osobu ili isti predmet biti unijete točno na isti način – što je svrha normativne kontrole. Imena koje se navode u Katalogizaciji u publikaciji (CIP-u) prilikom objavljivanja temelje se također na Normativnoj datoteci Kongresne knjižnice. Oblici navedeni za postojeće publikacije u online katalogu, nakon retrospektivne konverzije podataka, trebaju biti točni, jer se gotovo svaka baza podataka nekog proizvođača koja sadrži podatke o knjigama ili drugim podacima temelji na MARC datotekama

Kongresne knjižnice.

Pojam "retrospektivna konverzija" opisuje projekt kojim se konvertiraju bibliografski zapisi iz njihovih postojećih oblika – kao što su kataložni listići za popis građe na policama ili kratki zapisi o posudbi – do cjelovitih strojno čitljivih bibliografskih zapisa. Pojam retrospektivan koristi se jer se projekt primjenjuje na postojeću knjižničnu zbirku – sve što je do sada pohranjeno u knjižnici. Obično se retrospektivna konverzija izvodi "spajanjem" starih knjižničnih zapisa (na karticama ili u nekom formatu različitom od formata MARC) s bazom podataka cjelovitih zapisa u strojno čitljivom obliku. Umjesto ponovnog kodiranja starih zapisa, knjižničar može kupiti odgovarajuće MARC zapise.

C. Usporedni sadržaj: Polja koja zahtijevaju normativnu kontrolu ujedno su polja kod kojih se koristi izrada usporednih oznaka polja. Općenito, u poljima 1XX, 4XX, 6XX, 7XX i 8XX, osobno će ime imati dvije posljednje znamenke 00. Stoga, za odrednicu glavne kataložne jedinice (1XX) koja je osobno ime (X00), točna oznaka polja je 100. Za predmetnu odrednicu (6XX) koja je osobno ime, oznaka polja je 600 itd. Ovakav se usporedni sadržaj može sažeti na sljedeći način:

X00	Osobno ime
X10	Naziv korporativnog tijela
X11	Naziv sastanka
X30	Jedinstveni stvarni naslov
X40	Bibliografski naslov
X50	Opći pojam
X51	Geografski naziv

Povezivanjem ove sheme sa shemom "Oznake polja podijeljene po stoticama – blokovi" (str. 9), postaje jasno da, ako je predmet knjige (6XX) osoba (Lincoln, Abraham), oznaka polja bit će 600; ako je predmet knjige tvrtka (Apple Computer, Inc.), oznaka polja bit će 610; ako je predmet knjige opći pojam (željezničke pruge) oznaka polja bit će 650; ako je predmet knjige mjesto (United States), oznaka polja bit će 651. Sporedna kataložna jedinica za drugog autora (osobno ime) imat će oznaku polja 700.

Deweyeva decimalna klasifikacija koristi sličnu strukturu u svojim tablicama za geografska mjesta ili standardne potpodjele.

6. Jedinstveni podatak pojavljuje se na početku MARC zapisa.

MARC zapis sadrži neke manje poznate podatke koji prethode glavnim dijelovima bibliografskog zapisa – dijelovima koji su poznati svim knjižničarima zbog svoje prisutnosti na kataložnim listićima. Automatizirani

kataložni sustavi obično pružaju standardne podatke ili odzivnike koji pomažu katalogizatoru kod unosa takvih podataka.

A. Uvodno polje: Uvodno polje čine prva 24 znaka zapisa. Svako mjesto ima dodijeljeno značenje, ali je većina podataka u uvodnom polju za računalnu uporabu. Programi za stvaranje i uređivanje MARC zapisa obično imaju prozor ili odzivnike koji pomažu katalogizatoru u popunjavanju bilo kojih elemenata uvodnog polja koje je potrebno unijeti. Više informacija za razumijevanje uvodnog polja nalazi se u Devetom dijelu.

B. Direktorij: MARC zapisi zovu se zapisi označenih polja. Prije nego postane označeni zapis, MARC zapis (u takozvanom MARC formatu za razmjenu podataka) izgleda puno drugačije – kao dugačka neprekinuta rečenica. U formatu za razmjenu podataka poljima ne prethode oznake polja. Međutim, neposredno nakon uvodnog polja dolazi blok podataka koji se naziva direktorij. Direktorij govori koje se oznake polja nalaze u zapisu i gdje su one postavljene (zbrajanjem znakova do mjesta na kojem počinje svako polje). Direktorij se sastavlja (računalno) na temelju bibliografskog zapisa, kojemu su osnova kataložni podatci i ako se bilo koji kataložni podatak promijeni, on se može rekonstruirati na isti način. Jednako se dio prikazuje zapis u MARC 21 formatu za razmjenu podataka uključujući njegov direktorij.

C. Polje 008: O polju 008 govori se kao o polju elemenata podataka nepromjenljive duljine, ili kodovima nepromjenljivog polja. 40 znakova koji se u njemu koriste sadrže važne podatke, ali u skraćenom obliku. Iako se u online katalozima još ne koristi u najvećoj mogućoj mjeri, ovo se polje može koristiti za označavanje i pronalaženje zapisa koji odgovaraju određenim kriterijima.

Na primjer, u ovome polju postoji oznaka koja označava je li knjiga tiskana velikim slovima, oznaka koja označava zemlju izdavanja, oznaka koja označava građu za djecu, oznaka koja označava jezik teksta itd. Više informacija za tumačenje polja 008 za knjige nalazi se u Desetom dijelu.

ČETVRTI DIO: PORIJEKLO MARC ZAPISA

Kooperativna katalogizacija i kooperativni bibliografski zapisi već su godinama stvarnost. Mnogi su knjižničari odlučili povećati ograničene izvore nabavljanjem kataložnih podataka umjesto da ih sami izrađuju. Već gotovo jedno stoljeće oni mogu naručivati skupine kataložnih listića za svoje nove knjige od Kongresne knjižnice, ili, u posljednje vrijeme, od trgovaca knjigom.

Drugi su knjižničari izrađivali svoje vlastite listiće, koristeći podatke Katalogizacije u publikaciji (CIP-a) s poledine naslovne stranice mnogih knjiga. Osim toga, knjižničari su prilagođavali djelomične ili potpune kataložne zapise koji su otisnuti u knjižničarskim časopisima ili bibliografijama.

U trenutku kada su računala postala dostupna, knjižničari više nisu trebali stalno gubiti vrijeme kako bi izmislili nešto što već postoji. Zašto bi stotine katalogizatora koristilo dragocjeno vrijeme za sastavljanje gotovo jednakih kataložnih zapisa za istu jedinicu građe, kada bi to mogao učiniti jedan katalogizator i podijeliti izrađeni zapis? Zašto bi stotine daktilografa prepisivale taj isti zapis na listiće kada se računalo može programirati da ih otisne?

Nakon što je razvijen MARC zapis, knjižnice su koristile prednosti strojno čitljivog katalogiziranja bez obzira jesu li imale online sustav ili nisu. Kataložni listići kupljeni od Kongresne knjižnice ili trgovaca knjigom bili su računalno otisnuti prema bibliografskim zapisima temeljenim na MARC datotekama Kongresne knjižnice.

Fakulteti i sveučilišta s velikim knjižničnim proračunom pridružili su se centralnim bibliografskim servisima kao što su OCLC, WLN, RUN i A-G Canada. Odjeli njihovih tehničkih službi dobili su pristup na internet pomoću snažnih glavnih računala tih servisa, uz stalnu naknadu i komunikacijske troškove. Ovi su pothvati omogućili fakultetskim i sveučilišnim knjižnicama korištenje i stvaranje MARC zapisa. Kataložni listići mogli su se naručiti i štampač se mogao priključiti na sustav za telefonsko primanje podataka i tiskanje naljepnica za knjige.

Živimo u uzbudljivom vremenu u kojem su snažna, jeftina računala dostupna za upravljanje knjižničnim poslovima u svim vrstama knjižnica. Programi računalne podrške omogućuju pojedinoj knjižnici vlastiti sustav posudbe ili javno dostupan online katalog. Takvi programi

često mogu čitati, pohraniti i otisnuti MARC zapise. Računala u današnje vrijeme koriste tvrde diskove i diskete za pohranu podataka umjesto uređaja s vrpcama koje koristi glavno računalo. Za računala, podatci se obično šalju i primaju na disketama. Bibliografski se podatci s disketa učitavaju na mjesni tvrdi disk.

Kako se mijenja tehnologija automatizacije, a budući da i katalogiziranje zahtijeva promjene, mijenja se i format MARC 21 i MARC 21 dokumentacija. Iako je format MARC 21 izvorno razvila Kongresna knjižnica, koja je ujedno i odgovorna za održavanje i tiskanje dokumentacije o formatu MARC, ona ne mijenja niti ne donosi izmjene jednostrano.

Dvije skupine koje su odgovorne za recenziju i preradu dokumentacije o formatu MARC 21 su MARBI i MARC Advisory Committee (Savjetodavni odbor za MARC). Machine-Readable Bibliographic Information (MARBI = Strojno čitljivi bibliografski podatci) Committee je odbor Američkog knjižničarskog društva (American Library Association = ALA), a sastoji se od tri predstavnika svakog od tri funkcionalna odjela ALA-e: ALCTS (tehničke službe), LITA (automatizacije) i RUSA (referentne službe). ALA nastoji osigurati zastupljenost stručnjaka iz svih struka u MARBI-ju. Savjetodavni odbor za MARC sastoji se od predstavnika nacionalnih knjižnica, bibliografskih središta, skupina proizvođača i drugih knjižničarskih i znanstvenih društava. MARBI se zajedno sa Savjetodavnim odborom za MARC sastaje na svakoj ALA konferenciji (godišnjoj i na konferenciji koja se održava sredinom zime). Glavna je zadaća Odbora pregled dokumenata za raspravu i prijedloga koji se podnose od ili posredstvom Kongresne knjižnice za promjene ili dopune postojećih formata MARC ili razvoj nove podrške formata MARC za novonastala područja.

Godine 1987. Kongresna je knjižnica objavila prvo izdanje dokumenta MARC 21 specifikacije za strukturu zapisa, skupove znakova i medija za razmjenu (MARC 21 *Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media*,) kako bi pomogla knjižnicama i drugim ustanovama koje stvaraju ili preuzimaju MARC 21 zapise. Sljedeća su izdanja objavljena 1990. godine, 1994. godine i 2000. godine. Ovaj dokument sadrži tehničke podatke o strukturi MARC zapisa, skupovima znakova koji se koriste u MARC zapisima i formatu medija za raspačavanje MARC 21 zapisa. Dokument je namijenjen osoblju uključenom u stvaranje i održavanje sustava razmjene i obrade MARC zapisa.

Širenjem računalnih sustava u knjižnice, postalo je jasno da je za razmjenu MARC zapisa na disketama potrebna i norma. Surađujući s predstavnicima proizvođača knjiga i podataka te proizvođačima

knjižničnih automatiziranih sustava, MARBI i MARC Savjetodavni odbori dali su prijedloge koji su rezultirali izmjenama i dopunama formata MARC 21 kojim se potpuno određuje prijenos podataka korištenjem diskete.

U posljednje su vrijeme razvijene specifikacije za raspačavanje MARC zapisa putem prijenosa datoteka (FTP). Specifikacije za diskete i FTP raspačavanje pojavile su se prvi puta u specifikacijama za format MARC objavljenim 1994. godine.

Knjižničari, proizvođači – svi koji raspačavaju kataložne podatke trebali bi osigurati normativno MARC 21 katalogiziranje u normativnom formatu. Proizvođači knjižničnih informacijskih sustava trebali bi stvoriti sustave koji će točno primati i obrađivati normativne MARC zapise. Knjižničari koji koriste računala za upravljanje knjižnicama izravni su korisnici cjelokupnog rada na normama za format MARC 21.

PETI DIO:

PITANJA KOJA SE ODOSE NA MARC PODATKE

S napredovanjem računala i tehnologije javljaju se važna pitanja o kvaliteti knjižničnih podataka i automatiziranim računalno utemeljenim knjižničnim sustavima. Trebali biste biti svjesni ovih pitanja i važnosti koja ona imaju za vašu knjižnicu.

A. Pitanja koja se odnose na podatke: Pri vrednovanju bibliografskih zapisa, trebala bi se postaviti važna pitanja kao što su: *Koja je kvaliteta MARC podataka? Koja su polja prisutna u formatu MARC 21? Temelje li se podatci na MARC zapisima Kongresne knjižnice? Ako je tako, jesu li svi podatci dostupni u tim datotekama vidljivi u zapisima? Je li nešto dodano zapisu?*

Neki knjižničari traže od različitih proizvođača bibliografskih podataka tiskane primjere njihovih MARC zapisa zbog usporedbe njihove cjelovitosti i usklađenosti s normama za format MARC 21.

Jasno je da će sadržaji bibliografskih zapisa u velikoj mjeri odrediti uspješnost automatiziranih radnji neke knjižnice, za vas i vaše korisnike. Vrlo je važno osigurati primitak što kvalitetnijih zapisa.

B. Pitanja vezana uz programsku podršku: Sljedeća logična pitanja koja treba postaviti su:

Može li knjižnični automatizirani sustav koji vrednujemo, u potpunost iskoristiti kataložne podatke? Zadržava li sustav sve podatke i označitelje sadržaja u formatu

MARC 21?

Učitava li sustav cjeloviti zapis, bez neopravdanih ili pogrešnih ograničenja kao što su broj predmetnih odrednica koje će indeksirati ili duljina polja za napomene? Čak i kada disk sadržava izvrsne, potpune zapise, svaki će automatizirani knjižnični sustav moći koristiti samo ono što je preneseno na tvrdi disk. (Ako sustav posudbe učitava samo podatke o posudbi, važno je čuvati diskove s podacima u formatu MARC 21 zbog kasnije nadogradnje na potpuni bibliografski zapis, sa svrhom proširenja na online katalog.)

Jesu li oznake polja, indikatori i oznake potpolja u formatu MARC još uvijek prisutni na zaslonima za unos podataka? Koriste li se indikatori na ispravan način? Koriste li se oznake potpolja na ispravan način? (Informacije u Sedmom dijelu pomoći će u vrednovanju ispravno korištenja označitelja sadržaja.)

Nakon što se zapisi unesu u bazu podataka, važno ih je pohraniti u bibliografskom formatu MARC 21. Budući će projekti možda zahtijevati njihovo korištenje. Format MARC je norma koja se primjenjuje u cijeloj struci. U trenutku kada dodatni programi postanu dostupni, mogućnost da knjižnica sudjeluje u njima može ovisiti o kvaliteti knjižničnih bibliografskih zapisa.

Sve navedeno dovodi do novog pitanja. Dopušta li sustav preuzimanje podataka ili ponovno ispisivanje zapisa na disk zbog korištenja u drugim projektima kao što je projekt skupnog kataloga? Hoće li program omogućiti njihovo zapisivanje u komunikacijskom formatu MARC? (Vidjeti Jedanaesti dio u kojem se raspravlja o različitim vrstama formata za komunikaciju i zaslone.)

ŠESTI DIO:

ZAKLJUČAK

U ovoj ste publikaciji naučili što znači akronim MARC. Uvidjeli ste zašto je normirani format za identificiranje elemenata bibliografskih podataka postao neophodan i zašto je još uvijek važan. Naučili ste odrediti i identificirati tri vrste označitelja sadržaja u formatu MARC: oznake polja, oznake potpolja i indikatore. Najvažnije je da, s takvim znanjem, možete razumjeti pitanja koja bi vas trebala zanimati kada razmišljate o kupnji bibliografskih podataka ili knjižničnog automatiziranog sustava.

Za nadopunu znanja o ovoj temi preporuča se dodatna literatura ili pohađanje online tečaja katalogizacije. Dodatna literatura navedena je u bibliografiji na [32](#). stranici. MARC se isprva može činiti teškim, ali će stjecanjem znanja i iskustva postati jasniji. Što se više upoznajete s formatom MARC, on postaje jednostavniji.

UPUTE ZA KORIŠTENJE FORMATA MARC 21

SEDMI DIO:

PREGLED NAJČEŠĆE KORIŠTENIH POLJA U FORMATU MARC

Ovo je sažetak oznaka polja u formatu MARC 21 koje knjižnice najčešće koriste prilikom unošenja svojih bibliografskih zapisa. Za cjeloviti popis svih oznaka polja, indikatora i oznaka potpolja u formatu MARC 21, vidjeti dokument *MARC 21 Format for Bibliographic Data*.

Tumačenje pojmova:

Oznake polja – Oznake polja (troznamenaste brojeve) slijede nazivi polja koja oni predstavljaju. U ovome sažetku i u *MARC 21 Format for Bibliographic Data*, oznaka polja označava se kao *ponovljivo* (P), ako se ona može pojaviti više od jedan put u jednom bibliografskom zapisu. Ako se oznaka polja može koristiti samo jedan put, označava se kao *nije ponovljivo* (NP). Na primjer, kataložni zapis može imati više predmetnih odrednica, tako da se oznake polja sporednih kataložnih jedinica za predmetne odrednice (6XX) označavaju kao ponovljivo (P).

Indikatori – Uporaba indikatora objašnjena je u poljima u kojima se oni koriste. Indikatori su jednoznamenasti brojevi. Počevši s poljem 010, u svakom polju nakon oznake polja postoje 2 mjesta za znak, jedno za indikator 1 i drugo za indikator 2. Međutim, indikatori nisu određeni u svim poljima. Moguće je da se koristi 2. indikator, a da 1. indikator nije određen (ili obrnuto). Ako indikator nije određen, mjesto za znak prikazat će se znakom # (za prazninu).

Oznake potpolja – Svi su podatci u svakome polju (počevši s poljem 010) podijeljeni u potpolja. Svakome potpolju prethodi odjelitelj i oznaka potpolja. Ovdje su navedene oznake potpolja koje se najčešće koriste sa svakom oznakom polja. Svako oznaci potpolja prethodi znak ‡, koji označava odjelitelja. Naziv potpolja slijedi nakon oznake.

Općenito, svako polje MORA imati potpolje 'a' (‡a). Česta iznimka vidljiva je u polju 020 (ISBN), kada podatak o ISBN-u (potpolje ‡a) nije dostupan, dok je podatak o cijeni (potpolje ‡c) poznat. Neka su potpolja ponovljiva. U ovome se sažetku navode samo ona potpolja koja se najčešće ponavljaju.

Primjeri: Primjeri slijede nakon objašnjenja svakog polja. Zbog preglednosti, jedan je razmak umetnut između oznake polja i prvog indikatora, jedan je razmak umetnut između drugog indikatora i prvog odjelitelja i oznake potpolja, i jedan je razmak umetnut između odjelitelja i oznake potpolja i podataka koji se navode u potpolju.

010 Kontrolni broj Kongresne knjižnice (LCCN)
(NP, ili: nije ponovljivo)

Indikatori nisu određeni.

Potpolje koje se najčešće koristi:

‡a Kontrolni broj Kongresne knjižnice

```
Primjer: 010 ## ‡a ###86000988#
```

020 Međunarodni standardni knjižni broj (ISBN)

(P, ili ponovljivo)

Indikatori nisu određeni.

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a Međunarodni standardni knjižni broj

‡c Uvjeti dostupnosti (često cijena)

‡z Poništen/netočan ISBN (P)

```
Primjer: 020 ## ‡a 0877547637
```

040 Kataložno središte (NP)

Indikatori nisu određeni.

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a Izvorno kataložno središte

‡c Kataložno središte koje prenosi zapis u računalni medij

‡d Kataložno središte koje mijenja zapis (P)

```
Primjer: 040 ## ‡a DLC  
‡c DLC  
‡d gwhs
```

100 Odrednica glavne kataložne jedinice – Osobno ime (primarna odgovornost) (NP; može biti samo jedna odrednica glavne kataložne jedinice)

Indikator 1: Vrsta prvog elementa unosa za osobno ime

0 Ime

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

1 Prezime (najčešći oblik)

3 Obiteljsko ime

Indikator 2 nije određen. Indikator 2 prestao se

koristiti 1990. godine. Stariji zapisi mogu

prikazati 0 ili 1.

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a Osobno ime

‡b Numeracija

‡c Titule i druge riječi pridružene imenu (P)

‡q Puni oblik imena

‡d Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja)

<i>Primjer:</i> 100 1# ‡a Gregory, Ruth W. ‡q (Ruth Wilhelme), ‡d 1910-

130 Odrednica glavne kataložne jedinice – Jedinstveni stvarni naslov (NP)

Indikator 1: Znakovi koji se isključuju iz abecednog redanja

0-9 Broj znakova koji se isključuju iz abecednog redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Indikator 2 nije određen. Indikator 2 prestao se koristiti 1990. godine. (Vidjeti polje 100.)

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a Jedinstveni stvarni naslov

‡p Naziv poglavlja/odlomka djela (P)

‡l Jezik djela

‡s Inačica

‡f Datum djela

<i>Primjer:</i> 130 0# ‡a Bible. ‡p O.T. ‡p Psalms.

240 Jedinstveni stvarni naslov (NP)

Indikator 1: Jedinstveni stvarni naslov otisnut ili prikazan

0 Nije otisnut ili prikazan

1 Otisnut ili prikazan (najčešće)

Indikator 2: Znakovi koji se isključuju iz

abecednog redanja

0-9 Broj znakova koji se isključuju iz abecednog redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a Jedinstveni stvarni naslov

‡l Jezik djela

‡f Datum djela

<i>Primjer:</i> 240 10 ‡a Ile mystérieuse. ‡l English. ‡f 1978
--

245 Stvarni naslov i podaci o odgovornosti (NP)

Indikator 1: Sporedna kataložna jedinica za stvarni naslov (Treba li naslov označiti kao sporednu kataložnu jedinicu za naslov?)

0 Bez sporedne kataložne jedinice za naslov (naznačava glavnu kataložnu jedinicu za naslov, tj. nema autora)

1 Sporedna kataložna jedinica za naslov (točan indikator u slučaju kada je autor naveden u 1XX; najčešći slučaj)

Indikator 2: Znakovi koji se isključuju iz abecednog redanja

0-9 Broj znakova koji se isključuju iz abecednog redanja, uključujući razmake; najčešće postavljeni na nulu, osim kada naslov počinje članom; npr. za *The robe*, drugi indikator bit će postavljen na 4. Slova *T*, *h*, *e* i razmak koji ih slijedi u tom se slučaju zanemaruju u abecednom redanju naslova. Zapis će se automatski uvrstiti pod slovo "r" za *Robe*.

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a Glavni stvarni naslov

‡h Medij (često se koristi za neknjižni medij)

‡p Naziv poglavlja/odlomka djela (P)

‡b Usporedni stvarni naslov, podnaslov

‡c Prvi i idući podatci o
odgovornosti

```
Primjer: 245 14 ‡a The DNA story :  
‡b a documentary  
history of gene  
cloning /  
‡c James D. Watson,  
John Tooze.
```

246 Sporedni stvarni naslovi (P)

Indikator 1: Oznaka napomene/sporedna
kataložna jedinica za naslov

- 1 Napomena, sporedna kataložna
jedinica za naslov
- 3 Bez napomene, sporedna kataložna
jedinica za naslov

Indikator 2: Vrsta naslova

- # Bez navedene vrste
- 0 Dio stvarnog naslova
- 1 Usporedni stvarni naslov
- 4 Omotni stvarni naslov
- 8 Hrpteni stvarni naslov

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Stvarni naslov

```
Primjer: 246 3# ‡a Four corners  
power review
```

250 Podatak o izdanju (NP)

Indikatori nisu određeni.

Potpolje koje se najčešće koristi:

- ‡a Podatak o izdanju

```
Primjer: 250 ## ‡a 6th ed.
```

260 Izdavanje, raspačavanje itd. (Impresum) (P)

Indikator 1: Redoslijed podataka o izdavanju

- # Informacija nije dostupna

Indikator 2 nije određen.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Mjesto izdavanja, raspačavanja itd. (P)
- ‡b Naziv nakladnika, raspačavatelja itd. (P)
- ‡c Datum izdavanja, raspačavanja itd. (P)

```
Primjer: 260 ## ‡a New York :  
‡b Chelsea House,  
‡c 1986.
```

300 Materijalni opis (P)

Indikatori nisu određeni.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Opseg (broj stranica) (P)
- ‡b Druge materijalne pojedinosti (obično
podatci o ilustracijama)
- ‡c Dimenzije (cm) (P)
- ‡e Popratna građa (na primjer "upute za
nastavnike" ili "priručnik")

```
Primjer: 300 ## ‡a 139 p.m :  
‡b ill. ;  
‡c 24 cm.
```

**440 Podatci o nakladničkoj cjelini / Sporedna
kataložna jedinica – Naslov (P)**

Indikator 1 nije određen.

Indikator 2: Znakovi koji se isključuju iz abecednog
redanja

- 0-9 Broj znakova koji se isključuju iz
abecednog redanja (za početne
članove, uključujući razmake)

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Stvarni naslov
- ‡v Broj sveska

```
Primjer: 400 #0 ‡a Modern critical  
views;  
‡v 26
```

**490 Podatak o nakladničkoj cjelini (Iz polja se ne
upućuje na sporednu kataložnu jedinicu) (P)**

Indikator 1: Određuje upućuje li se na nakladničku
cjelinu (je li oznaka polja 8XX također
prisutna i upućuje li ona na nakladničku
cjelinu na drugačiji način)

- 0 Ne upućuje se na nakladničku cjelinu
- 1 Na nakladničku se cjelinu upućuje na
drugačiji način (8XX je u zapisu)

Indikator 2 nije određen.

Potpolja koja se najčešće koriste:

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

- ‡a Podatak o nakladničkoj cjelini (P)
- ‡v Broj sveska (P)

Primjer: 490 1# ‡a Colonial
American
craftsmen

500 Opća napomena (P)

Indikatori nisu određeni.

Potpolje koje se najčešće koristi:

- ‡a Opća napomena (Koristi se kada nije određeno posebno polje za napomenu. Primjeri: napomene koje se odnose na kazalo; izvor stvarnog naslova; varijacije u naslovu; opisi naravi, oblika ili namjene jedinice građe)

Primjer: 500 ## ‡a Includes index.

504 Napomena o bibliografiji itd. (P)

Indikatori nisu određeni.

Potpolje koje se najčešće koristi:

- ‡a Napomena o bibliografiji itd.

Primjer: 504 ## ‡a Includes
bibliographical
references.

505 Formatirana napomena o sadržaju (P)

Indikator 1: Vrsta napomene o sadržaju

- 0 Potpuni sadržaj
- 1 Nepotpuni sadržaj (koristi se kod djela u više svezaka dok neki svesci još nisu objavljeni)
- 2 Djelomičan sadržaj

Indikator 2: Razina označavanja sadržaja

- # Osnovno

Potpolje koje se najčešće koristi:

- ‡a Formatirana napomena o sadržaju

Primjer: 505 0# ‡a Pride and
prejudice -
Emma -
Northanger
Abbey.

520 Napomena u obliku sažetka itd. (P)

Indikator 1: Oznaka konstante prikaza

- # Sažetak
- 1 Pregled
- 2 Područje i sadržaj
- 3 Kratak sadržaj

Indikator 2 nije određen.

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Sažetak, kratak sadržaj ili bilješka
- ‡b Proširenje napomene o sažetku

Primjer: 520 ## ‡a This basic guide
to parliamentary
procedure tells
how to conduct
and participate
in a meeting
properly.

600 Predmetna odrednica sporedne katalogne jedinice – Osobno ime (P)

Indikator 1: Vrsta prvog elementa unosa za osobno ime

- 0 Ime
- 1 Prezime (najčešći oblik)
- 3 Obiteljsko ime

Indikator 2: Sustav predmetnih odrednica/tezaursus (označava poseban popis ili datoteku koja se koristila)

- 0 Library of Congress Subject Headings
- 1 LC subject headings for children's literature
- 2 Medical Subject Headings
- 3 National Agricultural Library subject authority file
- 4 Izvor nije naveden
- 5 Canadian Subject Headings
- 6 Répertoire de vedettes-matière
- 7 Izvor naveden u potpolju ‡2

(Bilješka koja se odnosi na Sears popis predmetnih odrednica: format MARC 21 ne osigurava određeni indikator za navedeni popis. Stoga se koristi indikator naveden pod 7 i oznaka definirana kao "sears" u formatu MARC

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

navodi se u potpolju ‡2.)

Potpolja koje se najčešće koriste:

- ‡a Osobno ime (prezime i ime)
- ‡b Numeracija
- ‡c Titule i druge riječi pridružene imenu (P)
- ‡q Puni oblik imena
- ‡d Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja)
- ‡t Naslov
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)
- ‡2 Izvor odrednice ili pojma (koristi se sa 2. indikatorom 7)

<i>Primjer:</i> 600 10 ‡a Shakespeare, William, ‡d 1564-1616 ‡x Comedies ‡x Stage history.
--

<i>Primjer:</i> 600 10 ‡a Shakespeare, William, ‡d 1564-1616 ‡x Knowledge ‡z Rome ‡v Congresses.

Treba uzeti u obzir da su potpolja ‡v, ‡x i ‡z u polju 600 ponovljiva. Potpolja ‡v, ‡x, ‡y i ‡z ne moraju biti navedena abecednim redom. Ona će biti navedena redom koji je propisan uputama sustava predmetnih odrednica.

610 Predmetna odrednica sporedne kataložne jedinice – Naziv korporativnog tijela (P)

Indikator 1: Vrsta prvog elementa unosa za naziv korporativnog tijela

- 0 Premetnuti oblik (ne koristi se prema AACR2)
- 1 Pravni naziv
- 2 Izravni redoslijed

Indikator 2: Sustav predmetnih odrednica/tezaursus.
Vidjeti 2. indikator u polju 600

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Naziv korporativnog tijela ili pravni naziv kao odrednica
- ‡b Podređena jedinica (P)
- ‡v Dodatna oznaka za oblik (P)
- ‡x Dodatna oznaka za opći pojam (P)
- ‡y Dodatna vremenska oznaka (P)
- ‡z Dodatna geografska oznaka (P)
- ‡2 Izvor odrednice ili pojma (koristi se sa 2. indikatorom navedenim pod 7)

<i>Primjer:</i> 610 10 ‡a United States. ‡b Army Air Forces ‡v Biography.

650 Predmetna odrednica sporedne kataložne jedinice – Opći pojam (Većina predmetnih odrednica odgovara ovome polju) (P)

Indikator 1: Razina predmeta

- # Informacija nije dostupna

Indikator 2: Normativna datoteka/tezaursus (određuje poseban popis ili datoteku koja se koristila)

- 0 Library of Congress Subject Headings
- 1 LC subject headings for children's literature
- 2 Medical Subject Headings
- 3 National Agricultural Library subject authority file
- 4 Izvor nije naveden
- 5 Canadian Subject Headings
- 6 Répertoire de vedettes-matière
- 7 Izvor naveden u potpolju ‡2

(Bilješka koja se odnosi na Sears popis predmetnih odrednica: format MARC 21 ne osigurava određeni indikator za navedeni popis. Stoga se koristi indikator 7 i oznaka definirana kao "sears" u formatu MARC navodi se u potpolju ‡2.)

Potpolja koja se najčešće koriste:

- ‡a Opći pojam

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

‡v	Dodatna oznaka za oblik (P)
‡x	Dodatna oznaka za opći pojam (P)
‡y	Dodatna vremenska oznaka (P)
‡z	Dodatna geografska oznaka (P)
‡2	Izvor odrednice ili pojma (koristi se sa 2. indikatorom 7)

<i>Primjer:</i> 650 #0	‡a	Theater
	‡z	United States
	‡v	Biography
	‡v	Dictionaries.

Treba uzeti u obzir da su potpolja ‡v, ‡x i ‡z u polju 650 ponovljiva. Potpolja ‡v, ‡x, ‡y i ‡z ne moraju biti navedena abecednim redom. Ona će biti navedena redom koji je propisan uputama sustava predmetnih odrednica.

651 Predmetna odrednica sporedne kataložne jedinice – Geografski naziv (P)

Indikator 1: Nije određen.

Indikator 2: Sustav predmetnih odrednica/tezaursus.

Vidjeti 2. indikator u polju 600

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a	Geografski naziv
‡v	Dodatna oznaka za oblik (P)
‡x	Dodatna oznaka za opći pojam (P)
‡y	Dodatna vremenska oznaka (P)
‡z	Dodatna geografska oznaka (P)
‡2	Izvor odrednice ili pojma (koristi se sa 2. indikatorom 7)

<i>Primjer:</i> 651 #0	‡a	United States
	‡x	History
	‡v	Chronology.

Treba uzeti u obzir da su potpolja ‡v, ‡x i ‡z u polju 651 ponovljiva. Potpolja ‡v, ‡x, ‡y i ‡z ne moraju biti navedena abecednim redom. Ona će biti navedena redom koji je propisan uputama sustava predmetnih odrednica.

700 Sporedna kataložna jedinica – Osobno ime (P)

Indikator 1: Vrsta prvog elementa unosa za osobno ime

0	Osobno ime
---	------------

1	Prezime (najčešći oblik)
3	Obiteljsko ime

Indikator 2: Vrsta sporedne kataložne jedinice

#	Informacija nije dostupna (najčešće; suautori, urednici itd.)
2	Analitička kataložna jedinica

(Vrijednosti 2. indikatora promijenile su se 1994. godine u sklopu Integracije formata pa se u starijim zapisima mogu prikazati dodatne vrijednosti. Analitička kataložna jedinica uključuje autora/naslov jedinice građe koji se nalaze u djelu).

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a	Osobno ime
‡b	Numeracija
‡c	Titule i druge riječi pridružene imenu (P)
‡q	Puni oblik imena
‡d	Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja)
‡e	Podatak o vrsti autorstva (npr. ilustr.) (P)
‡4	Kod za vrstu autorstva (P)

<i>Primjer:</i> 700 1#	‡a	Baldrige, Letitia.
------------------------	----	-----------------------

710 Sporedna kataložna jedinica - Naziv korporativnog tijela (P)

Indikator 1: Vrsta prvog elementa unosa za naziv korporativnog tijela

0	Premetnuti oblik (ne koristi se prema AACR2)
1	Pravni naziv
2	Izravni redosljed

Indikator 2: Vrsta pomoćne kataložne jedinice.

Vidjeti indikator 2 u polju 700

#	Informacija nije dostupna
2	Analitička kataložna jedinica

Potpolja koja se najčešće koriste:

‡a	Naziv korporativnog tijela ili pravni naziv kao prvi element unosa
‡b	Podređena jedinica (P)

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

Primjer: 710 2# †a Sunburst
Communications
(Firm)

†v Broj sveska

**740 Sporedna katalogna jedinica –
Utvrđeni/neutvrđeni srodni/analitički naslov (P)**

Indikator 1: Znakovi koji se isključuju iz abecednog redanja

0-9 Broj znakova koji se isključuje iz abecednog redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Indikator 2: Vrsta sporedne katalogne jedinice.

Vidjeti indikator 2 u polju 700

Informacija nije dostupna

2 Analitička katalogna jedinica

(Ovo je polje ponovno definirano 1994. godine u sklopu Integracije formata. Prije 1994. godine polje se koristilo za sporedne naslove kao što je npr. hrpteni naslov. U zapisima nastalim nakon Integracije formata takvi se sporedni naslovi pojavljuju u polju 246.)

Potpolja koja se najčešće koriste:

†a Naslov

Primjer: 740 02 †a Uncle Vanya.

800 Sporedna katalogna jedinica za nakladničku cjelinu – Osobno ime (P)

Indikator 1: Vrsta prvog elementa unosa za osobno ime

0 Ime

1 Prezime

3 Obiteljsko ime

Indikator 2 nije određen.

Potpolja koje se najčešće koriste:

†a Osobno ime

†b Numeracija

†c Titule i druge riječi pridružene imenu (P)

†q Puni oblik imena

†d Datumi pridruženi imenu (općenito, godina rođenja)

†t Naslov djela (nakladničke cjeline)

Primjer: 800 1# †a Fisher, Leonard
Everett.
†t Colonial American
craftsmen.

830 Sporedna katalogna jedinica za nakladničku cjelinu – Jedinstveni stvarni naslov (P)

Indikator 1 nije određen.

Indikator 2: Znakovi koji se isključuju iz abecednog redanja

0-9 Broj znakova koji se isključuje iz abecednog redanja (za početne članove, uključujući razmake)

Potpolja koja se najčešće koriste:

†a Jedinstveni stvarni naslov

†v Broj sveska

Primjer: 830 #0 †a Railroads of
America
(Macmillan)

OSMI DIO:

**POPIS OSTALIH POLJA KOJA SE
ČESTO SUSREĆU U MARC
ZAPISIMA**

001	Kontrolni broj
003	Identifikator kontrolnog broja
005	Datum i vrijeme posljednje izmjene
006	Elementi podataka nepromjenljive duljine – dodatna obilježja građe
007	Polje nepromjenljive duljine za materijalni opis
008	Elementi podataka nepromjenljive duljine (Vidjeti Deseti dio)
022	Međunarodni standardni broj serijske publikacije (ISSN)
037	Izvor nabave
041	Jezični kod

043	Geografski kod
050	Signatura Kongresne knjižnice
060	Signatura Nacionalne medicinske knjižnice
082	Broj Deweyeve decimalne klasifikacije (onaj koji je preporučila Kongresna knjižnica; lokalno dodijeljene signature mogu se navesti na drugome mjestu)
110	Odrednica glavne kataložne jedinice – Naziv korporativnog tijela (rjeđe prema pravilima AACR2)
256	Obilježja računalne datoteke
263	Predviđeni datum izdavanja publikacije (označava CIP zapis - Katalogizaciju u publikaciji)
306	Trajanje izvedbe
508	Napomena o suradnicima u stvaranju/produkciji
510	Napomena o citiranosti/referiranosti (izvori podataka)
511	Napomena o sudioniku ili izvođaču
521	Napomena o ciljnoj skupini (prvi indikator: 0 = razina po stupnju čitanja, 1 = razina po starosti zainteresiranih, 2 = razina po stupnju zainteresiranosti, 3 = karakteristike posebne ciljne skupine, 4 = razina po motivaciji zainteresiranih)
530	Napomena o dostupnosti na drugom mediju
538	Napomene o pojedinostima sustava
586	Napomene o nagradama
656	Odrednica - Zanimanje
730	Sporedna kataložna jedinica – Jedinstveni stvarni naslov
852	Lokacija
856	Elektronička lokacija i pristup
9XX	Rezervirano za lokalnu uporabu. (Koriste ih proizvođači, sustavi ili knjižnice za razmjenu dodatnih podataka)

DEVETI DIO:

UVODNO POLJE

U uvodnom polju postoje 24 mjesta, koja su označena od 00 do 23. Za potpunije objašnjenje vidjeti *MARC 21 Format for Bibliographic Data*.

00-04 Duljina zapisa (određuje se računalno za svaki zapis)

05 Stanje zapisa

- a = promjena na višu razinu kodiranja
- c = ispravljen ili promijenjen
- d = izbrisan
- n = nov
- p = promjena razine kodiranja s prepublikacijske razine (prethodno CIP zapis)

06 Vrsta zapisa

- a = tekstualna građa
- c = tiskane muzikalije
- d = rukopisne muzikalije
- e = kartografska građa
- f = rukopisna kartografska građa
- g = projicirana građa
- i = neglazbeni zvučni zapisi
- j = glazbeni zvučni zapisi
- k = dvodimenzionalna neprojicirana grafika
- m = računalni mediji
- o = multimedija
- p = viševrsna građa
- r = trodimenzionalni artefakti ili prirodno nastali objekti
- t = rukopisna tekstualna građa

07 Bibliografska razina

- a = dio omeđene publikacije
- b = dio serijske publikacije
- c = sabrana djela
- d = podjedinica
- i = integrirajuća građa

- m = omeđena publikacija
- s = serijska publikacija

23 Nije određeno (uvijek "0")

08 Vrsta kontrole

- # = nije određena
- a = arhivska

09 Kodna shema

- # = MARC-8
- a = UCS/Unicode

10 Broj indikatora (uvijek "2")

11 Broj oznake potpolja (uvijek "2")

12-16 Osnovna adresa podataka (određuje se računalno za svaki zapis)

17 Kod potpunosti zapisa

- # = potpun zapis
- 1 = potpun zapis, građa nije pregledana
- 2 = razina niža od potpunog zapisa, građa nije pregledana
- 3 = razina skraćenog zapisa
- 4 = razina osnovnog zapisa
- 5 = razina djelomičnog (preliminarnog) zapisa
- 7 = razina minimalnog zapisa
- 8 = pretpublikacijska razina (CIP)
- u = nepoznata razina
- z = neprimjenjivo

18 Oblik kataložnog opisa

- # = nije ISBD
- a = AACR2
- i = ISBD
- u = nepoznat

19 Oznaka povezivanja s drugim zapisom/ima

- # = nema veze na drugi zapis
- r = postoji veza na drugi zapis

20 Duljina dijela „duljina polja“ (uvijek "4")

21 Duljina dijela „mjesto početnog znaka“ (uvijek "5")

22 Duljina dijela definiranog implementacijom (uvijek "0")

DESETI DIO:

POLJE 008 ZA KNJIGE

Polje 008 koristi se za elemente podataka nepromjenljive duljine („kodovi nepromjenljivog polja“). U polju 008 postoji 40 mjesta za znakove, koja su označena brojevima od 00 do 39. Neodređena mjesta moraju sadržavati ili znak za prazninu (#) ili znak za popunjavanje (|). Mjesta 00-17 i 35-39 određena su na isti način za različite medije.

Podatci koji se ovdje navode za mjesta 18-34 primjenjuju se samo za knjige. Za tumačenje svih niže navedenih mjesta i mjesta 18-34 za druge medije vidjeti *MARC 21 Format for Bibliographic Data*.

Treba uzeti u obzir da polje 008 nema indikatora niti oznaka potpolja.

00-05 Datum unosa u datoteku (GGMMDD),
G=godina, M=mjesec i D=dan

06 Vrsta datuma/stanje publikacije:

- b = bez navedenih datuma; obuhvaća datume pr. n. e.
- e = potpuni datum
- s = jedini poznati datum/vjerojatni datum
- m = višestruki datumi
- r = datum ponovnog tiskanja/izdavanja (Datum 1) i datum izvornika (Datum 2)
- n = nepoznati datumi
- q = nesigurni datumi
- t = datum objavljivanja i datum copyrighta
- | = bez kodiranja

07 -10 Datum 1/početni datum objavljivanja

11-14 Datum 2/završni datum objavljivanja

Polja za datum sadrže godinu(e) izdavanja. Vrsta datuma u ovim je elementima određena u elementu nepromjenljivog polja 06: Vrsta datuma/stanje publikacije (Za više informacija vidjeti opis polja 008 u *MARC 21 Format for Bibliographic Data*.)

15-17 Mjesto objavljivanja, proizvodnje ili izvođenja

Na primjer:

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

pk# = Pakistan
cau = California (US)

(Za cjeloviti popis kodova koji se koristi na ovim mjestima vidjeti *MARC Code List for Countries.*)

18-21 Ilustracije (do 4 koda):

= nema ilustracija
a = ilustracije
b = zemljopisne karte
c = portreti
d = navigacijske karte
e = planovi
f = table
g = note
h = faksimili
i = grbovi
j = genealoške table
k = obrasci
l = uzorci
m = zvučne snimke
o = fotografije
p = iluminacije
| = bez kodiranja

22 Ciljne skupine:

= nepoznata ili nije određena
a = predškolska
b = školska
c = predadolescentska
d = adolescentska
e = odrasli
f = specijalizirana
g = opća
j = dječja
| = bez kodiranja

23 Oblik jedinice građe:

= niti jedan od sljedećih kodova
a = mikrofilm
b = mikrofiš

c = neprozirna mikrokartica
d = tisak velikim slovima
f = Braillevo pismo
r = uobičajeni tisak
s = elektronički
| = bez kodiranja

24-27 Oblik sadržaja (do 4):

= oblik sadržaja nije određen
a = kratak sadržaj/sažeci
b = bibliografije (je li bibliografija ili sadrži li bibliografiju)
c = katalozi
d = rječnici
e = enciklopedije
f = priručnici
g = zakonski akti
i = kazala
j = patentni dokument
k = diskografije
l = zakonodavstvo
m = disertacije
n = pregledi literature jednog područja
o = recenzije
p = tekstovi za programiranu nastavu
q = filmografije
r = imenici
s = statistički podatci
t = tehnička izvješća
u = norme/specifikacije
v = parnice i sudski zapisi
w = komentari zakona i zbirke zakona
z = ugovori
| = bez kodiranja

28 Službena publikacija:

= nije službena publikacija
i = međunarodna međuvladina

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

f	=	federalna/nacionalna	j	=	pripovijesti
a	=	autonomna ili poluautonomna sastavnica	m	=	mješoviti oblici
s	=	državna, pokrajinska, teritorijalna,
zavisna itd.	p	=	poezija
m	=	međudržavna	s	=	govori
c	=	međumjesna	u	=	nepoznato
l	=	lokalna		=	bez kodiranja
z	=	druga vrsta službene publikacije	34 Biografija:		
o	=	neodređena razina službene publikacije	#	=	nema biografske građe
u	=	nije poznato je li publikacija službena	a	=	autobiografija
	=	bez kodiranja	b	=	individualna biografija
29 Publikacija s konferencije:			c	=	skupna biografija
0	=	nije publikacija s konferencije	d	=	sadrži biografske podatke
1	=	publikacija s konferencije		=	bez kodiranja
	=	bez kodiranja	35-37 Jezik:		
30 Spomenica:					Kod od tri slova. Na primjer:
0	=	nije spomenica			eng fre ger spa rus ita
1	=	spomenica			(Cjeloviti popis kodova koji se koriste na ovim
	=	bez kodiranja			mjestima vidjeti u <i>MARC Code List for Languages.</i>)
31 Kazalo:			38 Izmijenjen zapis:		
0	=	nema kazala	#	=	nije izmijenjen
1	=	s kazalom	x	=	znakovi koji nedostaju (znakovi koji
	=	bez kodiranja			nisu dostupni u skupu znakova u formatu
32 Neodređeno (od 1990. godine) (Stariji zapisi mogu			s	=	skraćen
sadržavati vrijednosti od 0 do 1)			d	=	izostavljeni popratni podatci
#	=	nije određeno	r	=	potpuno latinizirani/tiskani kataložni listići
	=	bez kodiranja			u rukopisu
33 Književni oblik:			o	=	potpuno latinizirani/tiskani kataložni listići
0	=	nije književnost (bez detaljnijeg			latinizirani
		određivanja)		=	bez kodiranja
1	=	književnost (bez detaljnijeg određivanja)	39 Kataložno središte:		
c	=	stripovi	#	=	nacionalno bibliografsko središte
d	=	drame	c	=	program kooperativne katalogizacije
e	=	eseji	d	=	drugi izvori
f	=	romani	u	=	nepoznat
h	=	humor, satira itd.		=	bez kodiranja
i	=	pisma			

JEDANAESTI DIO:

PRIMJER ZAPISA U RAZLIČITIM FORMATIMA

Bilješka o primjerima zapisa navedenim u ovom poglavlju.

Primjeri kataložnih zapisa u ovoj brošuri temelje se na zapisima stvarnih publikacija, ali neki su podatci neznatno promijenjeni. U nekim su slučajevima polja izmijenjena kako bi se predočio primjer karakterističnog MARC zapisa. U drugim je slučajevima zapis neznatno promijenjen kako bi se izjednačio s važećim kataložnim pravilima. Primjeri su namijenjeni tumačenju karakterističnih MARC zapisa, a ne prikazivanju "ispravnog" katalogiziranja navedenih naslova.

Navedeni su primjeri istog bibliografskog zapisa u različitim formatima.

MARC 21 komunikacijski format: Niže prikazan blok podataka je ono što programer vidi kada pregledava sadržaje MARC datoteke. Oznake polja ne pojavljuju se ispred polja, ali direktorij podataka govori koje oznake polja treba koristiti i gdje počinje svako polje (drugim riječima, kamo pripada svaka oznaka polja).

Razbijanje koda ili tumačenje direktorija: Obično samo programer i računalo dolaze u kontakt sa zapisom u MARC 21 komunikacijskom formatu. No, zanimljivo je razumjeti kako radi direktorij.

Prva 24 mjesta čine uvodno polje. U ovome primjeru uvodno polje zauzima približno 1/3 znakova prvog reda i završava sa "4500". Neposredno nakon uvodnog polja počinje direktorij. Oznake polja u ovom

su primjeru podcrtane. Direktorij svake zasebne oznake polja dug je 12 znakova. Prva oznaka polja je 001. Četiri mjesta koja slijede nakon svake oznake polja prikazuju duljinu polja. Podatak u polju 001 (kontrolni broj) u ovome zapisu dug je 20 znakova. Sljedećih 5 mjesta označuju početak ovoga polja unutar niza podataka koji slijede direktorij. Polje 001 počinje na mjestu 00000 (prvo mjesto je mjesto 0). Sljedeća je oznaka polja 003 koja je duga 4 znaka i počinje na 20. mjestu (duljina prethodnog mjesta – 20 – dodana na početno mjesto - 00000 - iznosi 20). Sljedeća je oznaka polja 005. Duga je 17 znakova i započinje na 24. mjestu (4 + 20 = 24).

Ovaj nam direktorij kazuje:

Oznaka polja	Duljina	Počinje na	Oznaka polja	Duljina	Počinje na
001	0020	00000	100	0032	00235
003	0004	00020	245	0087	00267
005	0017	00024	246	0036	00354
008	0041	00041	250	0012	00390
010	0024	00082	260	0037	00402
020	0025	00106	300	0029	00439
020	0044	00131	500	0042	00468
040	0018	00175	520	0220	00510
050	0024	00193	650	0033	00730
082	0018	00217	650	0012	00763

Znakovi za kraj polja (označeni kao ^ u ovom primjeru) označuju kraj direktorija i kraj svakog polja koje slijedi.

```
01041cam 2200265 a 45000010020000000030004000200050017000240080041000
4101000240008202000250010602000440013104000180017505000240019308200180
02171000032002352450087002672460036003542500012003902600037004023000029
00439500004200468520022000510650003300730650001200763^###89048230#/AC
/r91^DLC^19911106082810.9^891101s1990####maua###j#####000#O#eng##^##+
a###89048230#/AC/r91^###a0316107514 :#c$12.95^###a0316107506 (pbk.) :#
c$5.95 ($6.95 Can.)^###aDLC+cDLC+dDLC^00#aGV943.25#b.B74 1990^00#a796.
334/2#220^10#aBrenner, Richard J., #d1941-^10#aMake the team. #pSoccer :
#ba heads up guide to super soccer! /#cRichard J. Brenner.^30#aHeads up
guide to super soccer.^###alst ed.^##aBoston : #bLittle, Brown, #cc1990.
^###a127 p. :#bill. ;#c19 cm. ^##+ a"A Sports illustrated for kids book."
^##+aInstructions for improving soccer skills. Discusses dribbling,
heading, playmaking, defense, conditioning, mental attitude, how to
handle problems with coaches, parents, and other players, and the history
of soccer.^#0#aSoccer#vJuvenile literature.^#1#aSoccer.^↔
```

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

Treba uzeti u obzir da je zbroj 2. i 3. stupca u svakom redu jednak broju u 3. stupcu sljedećeg reda. Početna točka polja zbrojena s njezinom dužinom jednaka je početnoj točki sljedećeg polja.

Ovo se može potvrditi prebrojavanjem mjesta znakova unutar podataka, uzimajući u obzir zbrajanje praznina i znakova za kraj polja (^). (Dva su mjesta uvijek rezervirana za indikatore na početku polja). Znakom za kraj zapisa (označenom kao ⇔ u ovome primjeru) završava svaki bibliografski zapis.

Prikaz s oznakama polja: Većinu zaslona za uređivanje podataka nazivamo "prikazi s oznakama polja" jer prikazuju oznake polja u formatu MARC 21, umetnute na mjesta kamo pripadaju, kao što je propisano direktorijem. Računalni su programi napisani kako bi dodjeljivali oznake poljima.

Navedeni je primjer, primjer zaslona za unos

```
Uvodno polje      01041cam      2200265 a 4500
Kontrolni broj    001           ###89048230 /AC/r91
Identifikator
kontrolnog broja 003           DLC
Datum i vrijeme
posljednje
izmjene          005           19911106082810.9
Nepromjenjivi
podatci          008           891101s1990 maua j 001 0 eng
LCCN             010          ##   +a   ###89048230
ISBN             020          ##   +a   0316107514 :
                +c   $12.95
ISBN             020          ##   +a   0316107506 (pbk.) :
                +c   $5.95 ($6.95 Can.)
Kataložno
središte        040          ##   +a   DLC
                +c   DLC
                +d   DLC
Signatura KK     050          00   +a   GV943 . 25
                +b   .B74 1990
Oznaka
Deweyeve
klasifikacije  082          00   +a   796.334/2
                +2   20
Odrednica glavne
kataložne
jedinice:
Osobno ime      100          1#   +a   Brenner, Richard J.,
                +d   1941-
Stvarni naslov  245          10   +a   Make the team.
                +p   Soccer :
                +b   a heads up guide to super soccer! /
                +c   Richard J. Brenner.
Sporedni
stvarni
naslov          246          30   +a   Heads up guide to super soccer
Izdanje         250          ##   +a   1st ed.
Izdavanje       260          ##   +a   Boston :
                +b   Little, Brown,
```

podataka s oznakama polja.

Primjer zapisa u lokalnom sustavu

U slučaju učitavanja navedenog zapisa u knjižnični automatizirani sustav, zaslon za unos podataka vjerojatno bi izgledao ovako. Deskriptori u lijevom stupcu ne pohranjuju se u MARC zapisima. Oni su dio prikaza zaslona u programu računalne podrške. Većina je sustava izrađena na način da se zapisi mogu uređivati tako da im se dodaju dodatna polja koja sadrže lokalne podatke.

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

Materijalni opis 300	##	+c	c1990.
		+a	127 p.
		+b	ill. ;
		+c	19 cm.
Napomena: Opća 500	##	+a	"A Sports illustrated for kids book."
Napomena: Sažetak 520	##	+a	Instructions for improving soccer skills. Discusses dribbling, heading, playmaking, defense, conditioning, mental attitude, how to handle problems with coaches, parents, and other players, and the history of soccer.
Predmet:			
Tematski 650	#0	+a	Soccer
		+v	Juvenile literature.
650	#1	+a	Soccer.

Formatirani prikazi: Vrsta zaslona koju koriste korisnici OPAC-a je formatirana jer bi inače oznake polja u formatu MARC bile besmislene široj javnosti. U sklopu svakog zasebnog OPAC programa postoji postupak kojim se formatira svaki zapis na način koji su programeri

smatrali da bi najbolje odgovarao korisnicima online kataloga. Slična se pretvorba događa prilikom tiskanja kataložnih listića iz MARC zapisa, kao što je prikazano u 3. primjeru.

Primjer prikaza skraćenog zapisa kako ga vidi korisnik:

NASLOV: Make the team. Soccer : a heads up guide to super soccer! / Richard J. Brenner.
AUTOR: Brenner, Richard J.
IMPRESUM: Little, Brown, c1990.
MATERIJALNI OPIS: 127 p.
Dostupni primjerci: GV943.25 .B74 1990

Primjer prikaza potpunog zapisa kako ga vidi korisnik:

NASLOV: Make the team. Soccer : a heads up guide to super soccer! / Richard J. Brenner.
NASLOV NA
SPOREDNOJ
STRANICI: Heads up guide to super soccer
AUTOR: Brenner, Richard J., 1941-
IMPRESUM: 1st ed. Boston : Little, Brown, c1990.
MATERIJALNI OPIS: 127 p. : ill ; 19 cm.
NAPOMENA: "A Sports illustrated for kids book."
NAPOMENA: Instructions for improving soccer skills. Discusses dribbling, heading, playmaking, defense, conditioning, mental attitude, how to handle problems with coaches, parents, and other players, and the history of soccer.
PREDMETNICE : Soccer-Juvenile literature.
Soccer.
Dostupni primjerci: GV943.25 .B74 1990

Primjer kataložnog listića:

GV943 **Brenner, Richard J., 1941-**
.25 Make the team. Soccer : a heads up guide to super soccer! / Richard J.
.B74 Brenner. - 1st ed. – Boston : Little, Brown, c1990.
1990

127 p. : ill. ; 19 cm.
„A Sports illustrated for kids book.”
Summary: Instructions for improving soccer skills. Discusses dribbling, heading, playmaking, defense, conditioning, mental attitude, how to handle problems with coaches, parents, and other players, and the history of soccer.
ISBN 0316107514 : \$12.95
1. Soccer-Juvenile literature. 2. Soccer. II. Title: Heads up guide to super soccer. II.
Title.
Dewey Class no.: 796.334/2 - dc 20

89-48230

MARC

DVANAESTI DIO:

**AUDIO-VIZUALNI ZAPISI:
OD KATALOŽNIH LISTIĆA DO
FORMATA MARC 21**

Knjige vs. neknjižna građa: Audio-vizualna građa katalogizira se prema većini istih pravila koja vrijede za knjige (u skladu s AACR2) i polja se označavaju koristeći većinu istih označitelja sadržaja u formatu MARC 21 (u skladu s *MARC 21 Format for Bibliographic Data*). Razlike od označavanja polja za knjige mogle bi se sažeti na sljedeći način:

1. Mjesto 06 Uvodno polje promijenjeno je kako bi se prikazala vrsta medija (vidjeti Jedanaesti dio).
2. Izborna se oznaka polja 007 može dodati. Ona sadrži elemente podataka nepromjenljive duljine slične onima u polju 008, ali koji su povezani s materijalnim oblikom jedinice građe.
3. Definicije podataka u oznaci polja 008 na mjestima 18-34 mijenjaju se za različiti medij.
4. Zbog većeg broja ljudi ravnopravno uključenih u pripremu audio-vizualne jedinice građe, pravila AACR2 često propisuju odrednicu glavne kataložne jedinice za naslov. Drugim riječima, često ne postoji oznaka polja 1XX.
5. U polju 245, medij ili opća oznaka građe slijedi nakon glavnog stvarnog naslova u potpolju Ꞥh. Ona je navedena u zagradama. Pojmovi koji se mogu koristiti kao opća oznaka građe navedeni su u

AACR2, 1. poglavlje, pravilo 1.1C1.

6. Podatci koji se najviše razlikuju od podataka za knjige je materijalni opis (oznaka polja 300), budući da se on mijenja kako bi opisao audio-vizualnu građu u materijalnom obliku. Pravila i primjeri za svaku vrstu građe navedeni su u AACR2, u poglavljima 2-11.
7. Oznaka polja 300 često sadrži potpolje Ꞥe kojim se opisuje popratna građa, kao što jr priručnik za nastavnike ili prozirnice.
8. Nekoliko posebnih oznaka polja koristi se za prilagodbu pravilima za katalogiziranje različite vrste građe. (Neka pravila navedena su u Devetom dijelu.)
9. U području za napomene, osim posebnih oznaka polja, oznaka polja 500 slobodno se koristi za dodatne kataložne podatke.

Upamtiti: Za više informacija o oznakama polja 007, 008 i drugim posebnim oznakama polja koje se koriste za audio-vizualnu građu, vidjeti *MARC 21 Format for Bibliographic Data*.

Primjeri: Ne sljedećim su stranicama navedeni primjeri katalogiziranja tri različite vrste jedinica neknjižne građe. Oni pokazuju kako će se prikazati podatci na kataložnim listićima, te kako će se isti zapis označiti s označiteljima sadržaja u formatu MARC 21.

Više primjera dostupno je u izvorima navedenim u bibliografiji na **32.** stranici.

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

Karakterističan videozapis u obliku katalognog listića:

TH9148 **The Adventures of Safety Frog.** Fire safety [videorecording] / Century 21

Video, Inc. - Van Nuys, Calif. : AIMS Media, 1988.

1 videocassette (10 min.) : sd., col. ; 1/2 in.

Cataloged from contributor's data.

VHS.

Audience: Elementary grades.

Issued also as motion picture.

Summary: Safety Frog teaches children to be tire safe, explaining that smart kids never play with matches. She shows how smoke detectors work and explains why they are necessary. She also describes how to avoid household accidents that lead to fires and how to stop, drop, and roll if clothing catches tire.

For sale (\$195.00) or rent (\$50.00)

1. Fire prevention-Juvenile films. 2. Fire detectors-Juvenile films. 3. Dwellings-Fires and fire prevention-Juvenile films. 4. Puppet films. 5. Fire prevention. 6. Safety. I. Century 21 Video, Inc. II. AIMS Media. III. Title: Fire safety [videorecording]

Dewey Class No.: 613.6 - dc 11

89-711816

MARC

Isti zapis s označiteljima sadržaja u formatu MARC 21:

```
Oznaka
zapisa *****ngm          22*****1a    4500
001      89711816
003 DLC
005 19891107152635.3
007 vf cbaho
008 890719s1988          cau010 c          vleng c
010 ##   †a   8911816
020 ##   †c   For sale ($195.00) or rent ($50.00)
040 ##   †a   AIMS Media
050 10   †a   TH9148
082 10   †a   613.6 †2 11
245 04   †a   The Adventures of Safety Frog.†p Fire safety †h[videorecording]/
        †c   Century 21 Video, Inc.
246      30   †a   Fire safety †h [videorecording]
260      ##   †a   Van Nuys, Calif. : †b AIMS Media, †c 1988.
300      ##   †a   1 videocassette (10 min.) : †b sd., col.; †c 1/2 in.
500      ##   †a   Cataloged from contributor's data.
538      ##   †a   VHS.
521      ##   †a   Elementary grades.
530      ##   †a   Issued also as motion picture.
520      ##   †a   Safety Frog teaches children to be fire safe, explaining that
        smart kids never play with matches. She shows how smoke detectors
        work and explains why they are necessary. She also describes how
        to avoid house hold accidents that lead to fires and how to stop,
        drop, and roll if clothing catches fire.
650      #0   †a   Fire prevention †v Juvenile films.
650      #0   †a   Fire detectors †v Juvenile films.
650      #0   †a   Dwellings †x Fires and fire prevention †v Juvenile films.
650      #0   †a   Puppet films.
650      #1   †a   Fire prevention.
```

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

650 #1 †a Safety.
710 2# †a Century 21 Video, Inc.
710 2# †a AIMS Media.

Karakterističan zapis elektroničke građe u obliku katalognog listića:

QA95 Amazing arithmetricks [electronic resource]. – Version 1.0. – Minneapolis,

Minn. : MECC, c1993.

2 computer disks ; 3 1/2-5 1/4 in. + 1 manual (71 p.)

Title from title screen.

Ed. statement from disk label.

Copy-protected.

Same software on both disks.

Interest grade level: 5-12.

Summary: Using the motivating environment of a carnival setting, students are challenged to solve a variety of puzzles. Intended to improve logic and mathematical problem solving skills. Includes a provision allowing students to choose a level of difficulty matched to ability.

MECC: S/A-336

ISBN 0792902637 : \$59.00

1. Mathematical recreations— Juvenile software. 2. Problem solving— Juvenile software. 3.

Mathematical recreations— Software. 4. Problem solving—Software. I. Minnesota Educational Computing Corporation.

Dewey Class No.: 513 - dc 12

93-22553

MARC

Isti zapis s označiteljima sadržaja u formatu MARC 21:

Oznaka
zapisa *****cmm 22***** a 4500
001 93022553
003 DLC
005 19930731163011.2
007 cj uau
007 cj uou
008 930305s1993 mnun d b eng
010 ## †a 93022553
020 ## †a 0792902637 : †c \$59.00
037 ## †a A-336 †b MEC
040 ## †a DLC †c DLC †d DLC
050 00 †a QA95
082 00 †a 513 †2 12
245 00 †a Amazing arithmetricks †h [electronic resource] .
250 ## †a Version 1. 0.
256 ## †a Computer programs.
260 ## †a Minneapolis, Minn. : †b MECC, †c c1993.
300 ## †a 2 computer disks ; †c 3 1/2-5 1/4 in. + †e 1 manual (71 p.)
538 ## †a System requirements: Apple II series; 128K RAM; floppy disk drive;
color monitor recommended.
500 ## †a Title from title screen.
500 ## †a Ed. statement from disk label.
500 ## †a Copy-protected.

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

500 ## †a Same software on both disks.
521 2# †a 5-12.
520 ## †a Using the motivating environment of a carnival setting, students are challenged to solve a variety of puzzles. Intended to improve logic and mathematical problem solving skills. Includes a provision allowing students to choose a level of difficulty matched to ability.
538 ## †a Apple II
650 #0 †a Mathematical recreations †v Juvenile software.
650 #0 †a Problem solving †v Juvenile software.
650 #1 †a Mathematical recreations †v Software.
650 #1 †a Problem solving †v Software.
710 2# †a Minnesota Educational Computing Corporation.

Karakterističan zvučni zapis u obliku katalognog listića:

RZA 2283 Fox, Ruth.

A story for every season [sound recording] / [stories by Ruth Fox]. —

Baltimore, Md. : Uffigton Productions, [1991]

1 sound cassette (ca. 45 min.) : analog.
Narrated by Trish MacDonald.
Recorded at Invisible Sound Studios.
In container (18 cm.).

Summary: Presents four children's stories about an oak sapling who finds a place to grow; a seashell who is given a home; a beaver who attempts to prolong fall; and a mountain boy who befriends a doe. Includes sound effects and music.

Contents: Spring. Oakie, the wonder tree - Summer. The seashell - Fall. The story of a rambunctious beaver named Willie - Winter. Amos, the mountain boy.

1. Children's stories-Juvenile sound recordings. 2. Trees-Fiction-Juvenile sound recordings. 3. Shells-Fiction-Juvenile sound recordings. 4. Beavers-Fiction-Juvenile sound recordings. 5. Deer-Fiction-Juvenile sound recordings. I. MacDonald, Trish. II. Title.

93- 712603 /R/r93

MARC

Isti zapis s označiteljima sadržaja u formatu MARC 21:

Oznaka

zapisa *****cim 22***** a 4500

001 93712603 /R/r93
003 OLC
005 19930528154400.4
007 ss lunjlcnnnuu
008 930524s1991 mdunnn j d f eng
010 ## †a 93712603 /R/r93
040 ## †a DLC †c DLC †d DLC
050 00 †a RZA 2283
100 1# †a Fox, Ruth.
245 12 †a A story for every season †h [sound recording] / †c [stories by Ruth Fox] .
260 ## †a Baltimore, Md. : †b Uffigton Productions, †c [1991]
300 ## †a 1 sound cassette (ca. 45 min.) : †b analog.
306 ## †a 004500
511 0# †a Narrated by Trish MacOonald.
518 ## †a Recorded at Invisible Sound Studios.
500 ## †a In container (18 cm.).

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

520	##	‡a	Presents four children's stories about an oak sapling who finds a place to grow; a seashell who is given a home; a beaver who attempts to prolong fall; and a mountain boy who befriends a doe. Includes sound effects and music.
505	0#	‡a	Spring. Oakie, the wonder tree - Summer. The seashell - Fall. The story of a rambunctious beaver named willie - Winter. Amos, the mountain boy.
650	#0	‡a	Children's stories ‡v Juvenile sound recordings.
650	#0	‡a	Trees ‡v Fiction ‡v Juvenile sound recordings.
650	#0	‡a	Shells ‡v Fiction ‡v Juvenile sound recordings.
650	#0	‡a	Beavers ‡v Fiction ‡v Juvenile sound recordings.
650	#0	‡a	Deer ‡v Fiction ‡v Juvenile sound recordings.
700	1#	‡a	MacDonald, Trish. ‡4 nrt

ODABRANA BIBLIOGRAFIJA

Anglo-American Cataloguing Rules. 2nd ed., 2002 revision. Chicago: American Library Association, 2002.

Crawford, Wall. *MARC for Library Use*. 2nd ed. Boston: G.K. Hall & Co., 1989.

Dewey, Melvil. *Abridged Dewey Decimal Classification and Relative Index*. 13th ed. Albany, N.Y: Forest Press, 1997.

Dewey, Melvil. *Dewey Decimal Classification and Relative Index*. 22nd ed. 4 vols. Albany, N.Y: Forest Press, 2003.

Intner, Sheila S., and Weihs, Jean. *Standard Cataloging for School and Public Libraries*. 3rd. ed. Englewood, Colo.: Libraries Unlimited, 2001.

Olson, Nancy B. *Cataloging of Audiovisual Materials and Other Special Materials*. 4th ed. DeKalb, Ill.: Minnesota Scholarly Press, 1998.

Olson, Nancy B. *A Cataloger's Guide to MARC Coding and Tagging for Audiovisual Materials*, DeKalb, Ill.: Minnesota Scholarly Press, 1993.

Sears, Minnie Earl. *Sears List of Subject Headings*. 17th ed. New York: Wilson, 2000.

Taylor, Arlene G. *Wynar's Introduction to Cataloging and Classification*. 9th ed. Englewood, Colo.: Libraries Unlimited, 2000.

ODABRANE PUBLIKACIJE SREDIŠNJE SLUŽBE ZA KATALOGIZACIJU KONGRESNE KNJIŽNICE

Cataloger's Desktop. Najpopularnije publikacije Kongresne knjižnice iz područja katalogizacije na jednom CD-ROM disku. [mrežno izdanje u pripremi]

Classification Web. *LC Classification Schedules* and *Subject Headings* dostupno na mreži.

LC Classification Schedules. Više svezaka. Neredovito.

Library of Congress Subject Headings. Godišnjak. 5 svezaka.

MARC Content Designation priručnici za obuku.

Name and Subject Authorities. Dostupno na:

<http://authorities.loc.gov>

Understanding MARC Authority Records.

MARC 21 dokumentacija

MARC Code List for Countries.

MARC Code List for Geographic Areas.

MARC Code List for Languages.

MARC Code Lists for Relators, Sources, Description Conventions.

MARC 21 LITE Bibliographic Format
[Dostupno na: www.loc.gov/marc/]

MARC 21 Concise Formats.

MARC 21 Format for Bibliographic Data.

MARC 21 Format for Community Information.

MARC 21 Format for Holdings Data.

MARC 21 Format for Authority Data.

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

MARC 21 Format for Classification Data.

*MARC 21 Specifications for Record Structure,
Character Sets and Exchange Media.*

Vidjeti i:

www.loc.gov/marc/

www.loc.gov/cds/

OZNAČITELJI SADRŽAJA U FORMATU MARC 21: PREGLED

Dio I: Definicije. Pogledajte primjer retka iz MARC 21 zapisa (# označava prostor za prazninu). Nakon toga ispunite praznine slovima koja označavaju točan odgovor. Broj ponavljanja svakog odgovora naveden je u zagradi.

260 ## Ꞥa New York : Ꞥb Harper & Row, Ꞥc 1988.

Odgovori:

- A. polje/a (3) D. oznaka potpolja (3)
B. indikator/i (4) E. oznaka polja (3)
C. potpolje/a (2)

1. Primjer retka predstavlja jedno _____.

2. Broj 260 je njegova _____.

3. Dvije praznine su na mjestu _____.

4., 5. Ono što vidimo u retku primjera je jedno

_____ koje se sastoji od tri _____

6. Znakovi Ꞥa, Ꞥb, i Ꞥc su tri primjera _____

7., 8. U ovome polju, niti prvi niti drugi _____
nema pridruženo značenje. Drugim riječima,
_____ u polju nisu određeni.

9., 10., 11. U MARC 21 zapisima, postoje 3 vrste
označitelja sadržaja: _____, _____ i
_____.

12., 13. _____ 260 označava ovo kao
_____ za izdavanje, raspačavanje itd.

14. Ovo je polje podijeljeno u tri _____: mjesto,
nakladnik i datum.

15. U ovome polju Ꞥb je _____ koja označava
podatak o nakladniku.

16., 17. Normativna kontrola osigurava (zaokružiti 2):

- A. Autorovo se ime uvijek unosi na isti način za svaku knjigu koju je napisao/la.
B. Knjižnica je uvijek tiha.
C. Predmetna se odrednica uvijek unosi u istome obliku (u bibliografskom zapisu za svaku knjigu o tome predmetu).
D. Naslov odlomka je točno napisan.

Dio II: Pristupnice. Pristupnice uključuju odrednicu glavne kataložne jedinice, predmetnice sporedne kataložne jedinice (često se nazivaju predmetne odrednice) i ostale sporedne kataložne jedinice.

Za knjigu *The abolitionists* koju je napisao Dan Lacy, a ilustrirao Dick Tracy linijama povežite točne odgovore:

18. Lacy, Dan A. predmetnica sporedne kataložne jedinice
19. Tracy, Dick B. odrednica glavne kataložne jedinice
20. Slavery—United States C. ostale sporedne kataložne jedinice

Obrasci za oznake polja: Oznake polja za pristupnice izrađuju se prema obrascu.

21. Ako je predmet knjige Hayes, Helen, predmetna odrednica označena je brojem 6 __ .

22. Ako je predmet knjige Chrysler Corporation, predmetna je odrednica označena brojem 6 __ .

23. Ako je predmet knjige Brazil, predmetna odrednica je 6 __ .

24. Ako je predmet knjige nogomet, predmetna je odrednica označena brojem 6 __ .

Završno pitanje:

25. Za naslov, *An album of great science fiction films*, drugi indikator oznake polja 245 treba biti postavljen na ____.

Odgovori na pitanja o označiteljima sadržaja u formatu MARC 21: pregled

1-A; 2-E; 3-B; 4-A; 5-C; 6-D; 7-B; 8-B; 9, 10, i 11 – B, D, i E; 12-E; 13-A; 14-C; 15-D; 16 i 17 – A i C; 18-B; 19-C; 20-A; 21-600; 22-610; 23-651; 24-650; 25-3

UVOD U MARC
BIBLIOGRAFSKI FORMAT

DODATNE PRIMJERKE ove publikacije možete naručiti u Središnjoj službi za katalogizaciju Kongresne knjižnice (Cataloging Distribution Service of the Library of Congress (CDS)). Ova je publikacija dostupna i na

www.loc.gov/marc/umb/

CDS knjižničarskoj zajednici osigurava stručne proizvode za katalogizaciju i bibliografske izvore Kongresne knjižnice.

Za primjerak Cjelovitog kataloga bibliografskih proizvoda i usluga Kongresne knjižnice (Complete Catalog of Bibliographic Products & Services) kontaktirajte:

Library of Congress

Cataloging Distribution Service

Customer Service Section

Washington, DC 20541-4912

U.S.A.

1-800-255-3666 (u SAD-u)

(202) 707-6100 (izvan SAD-a)

TDD: (202) 707-0012

Faks: (202) 707-1334

E-pošta: cdsinfo@loc.gov

Mrežna adresa: www.loc.gov/cds